

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษมันต์ วัฒนาพรพงศ์. เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2536.
- ก่อ สวัสดิ์พานิชย์, "สรุปค่าบรรณานิติเอกสารประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา", เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา. (24-28 มีนาคม 2535) : 22-26
- การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์, สำนักงาน, ข้อมูลขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สุรินทร์: เอกสารโทรเนียว .
- แผนพัฒนาการศึกษาและค่าขอดีงงบประมาณ ประจำปี 2538. เอกสารลำดับที่ 6/2536 ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ , ตุลาคม 2536 (เอกสารโทรเนียว)
- กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาพร้อมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 , กรุงเทพ : บริษัทเอ็ดวีนเพรส โพรดักส์ จำกัด , 2536.
- กิติมา ปรีดีดิฉลก. เอกสารคำสอนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2529.
- กิติยา คาระสวัสดิ์. การใช้หลักสูตรวิชาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการดำเนินการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.เอ็น.ที., 2535.
- คู่มือการดำเนินการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา , 2534.
- แนวการจัดแผนการเรียนอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสาร สน.ที่ 61/2534.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535.

กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535.

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539). กรุงเทพมหานคร :

สำนักนายกรัฐมนตรี, 2534.

คณะกรรมการประเมินโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ, วัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ. , 2535.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุโขทัย
โปรดักชั่น, ม.ป.ป .

จิราวรรณ ช้างสำลี. การใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ภูมิปัญญาชาวบ้านมีจิตวิสัยต่อการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา. เอกสารสรุปผลการสัมมนาของนิสิต ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ฉวีวรรณ พูลนามล. สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535.

ชฎิล เกษมสันต์. สภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนพื้นบ้าน ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคกลาง . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536.

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ และวิศนี สีลตระกูล. "ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีพื้นบ้านและแหล่งวิทยาการในชุมชน", ในการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน หน้าที่ 1-8 . หน้า 201-248. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

ชัยวงศ์ พรหมวงศ์ . เทคโนโลยีการศึกษากับการพัฒนาหลักสูตรและระบบสื่อการสอน, เทคโนโลยีและสื่อทางการศึกษา, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2523.

- ชูชาติ เชิงฉลาด. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธีรพงษ์การพิมพ์, 2524.
- เชาวเลิศ เลิศขไลฉัตร. "เทคโนโลยีการศึกษาที่บ้านในโรงเรียนชนบท". วารสาร จันทรเกษม
ฉบับที่ 1, 93 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2529) 13-18
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. เทคโนโลยีการสอน: การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2 .
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.
- ดิเรก ฤกษ์หว่าย. การนำการเปลี่ยนแปลง: เน้นการยอมรับเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร:
กรุงสยามการพิมพ์, 2527.
- คจดาว กิณต์มาตย์ . สภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนที่บ้าน ของครูโรงเรียนประถมศึกษาใน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2536.
- ทศพร เชาวนต์. การใช้ประโยชน์แหล่งความรู้ในชุมชนประกอบการสอนวิชาภูมิศาสตร์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต
ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- นิรมล แสงศรี. การศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของครูดีเด่นในระดับมัธยม
ศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- บุญเลิศ ไพบรินทร์. วิทยาการ. อุลราชธานี: ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,
2534.
- ประดิษฐ์ จันแสนตอ. สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาการทำงานและอาชีพในระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญโลก, 2529.
- ประยงค์ จินดาวงศ์. การสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ หน้าที่ 1-9. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528.
- ประเวศ วะสี. "การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยหรือการพัฒนา". ชุมชนพัฒนา. 1 (มกราคม -
กุมภาพันธ์ 2530): 72-91.
- ประสงค์ เปนะนาม. ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด
บุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2524.

- ประสงค์ พิมล. การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญพามหาบัณฑิต.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2527.
- ประสิทธิ์ อามาตร์. การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2529.
- ปรีชา ชาคิมลากร. ความเข้าใจในวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา.
รายงานการวิจัย คณะวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ วิทยาลัยครูพระนคร, 2524.
- ปรีชา พินทอง. ประเพณีไทยโบราณอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 7 . อุบลราชธานี: โรงพิมพ์ศิริออฟเซ็ท,
2534.
- พนม อินวกุล . สภาพการและความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญพามหาบัณฑิต.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2527.
- พรเพ็ญ ปทุมศิริ. "หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ระดับประถม
ศึกษา", สารพัฒนาหลักสูตร (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2527):18-25.
- พัชรา อิงคนินันท์. ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษา จังหวัด
พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญพามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2523 .
- พิบูลขวัญ ขวัญเมือง. สภาพและปัญหาการจัดวิชาอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียน
ประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ . วิทยานิพนธ์ปริญพามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- เพ็ญลักษณ์ ไชยรังษี. สภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มการงานและ
พื้นฐานอาชีพ ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านใน
เขตชนบท เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

- ไพฑูรย์ ลินลาวัฒน์. "แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสังคมไทยในปัจจุบัน",
รายงานผลการสัมมนาเรื่อง การขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
5-6 มีนาคม 2535 โรงแรมแก่นอินน์ จังหวัดขอนแก่น. สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ, 2535.
- ไพฑูรย์ เดชคำภู. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2535.
- ไพรัช สุ่นสนสุข. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในท้องถิ่นกับ
ครูในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการศึกษา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ไพศาล หวังพานิช. รายงานการติดตามและประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, เมษายน
2535.
- ปิฎก ใจดำรง. การจัดวิชาชีพท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ภิรมย์ ศรีเพชร. การเปรียบเทียบความต้องการ และการปฏิบัติจริงในการปฏิบัติด้านการ
งานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527.
- ภูมิปัญญา, มูณิตี. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์
พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2536.
- มหาดไทย, กระทรวง, กรมพัฒนาชุมชน, รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2534 จากข้อ
มูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.). กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานส่วนจำกัดเพิ่มเสริมกิจ,
2534.
- ฮวดดา หรรษากุล. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทาง
การศึกษขั้นพื้นฐานในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2535.

- รัตนะ บัวสนธิ์. "บทนาทของโรงเรียนประถมศึกษากับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น",
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 24 (เมษายน-พฤษภาคม 2533):68-74.
- รัตนะ อุกฤษผล. หัตถกรรมประจำถิ่น. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2523.
- รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ และคณะ. "กิจกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต",
ในหลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา. หน้า 90-108. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2526.
- ละเอีศ รักษ์เฝ้า. รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มที่ให้ผลการเรียนใกล้เคียงกับผลการสอน
แบบครูหนึ่งคนต่อนักเรียนหนึ่งคน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุุณบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ลักขณา คำตรง. การจัดวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ลักขณา ศรีเพชร. ปัญหาการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2
จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- ลักขณา สมเชื้อ . ปัญหาการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2
จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- วันเพ็ญ เกตุสกุล. วิเคราะห์แผนการสอนกลุ่มวิชาการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 และ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- วัลภา กานแก้ว. สภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนที่บ้าน ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาค
เหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536.
- วาสนา ช่าวหา. สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศักดิ์สิทธิ์การพิมพ์, 2524.
- วาสนา มหาวลเลิศ. ปัญหาและความต้องการสื่อการสอนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2527.

- วิจิตรา บุชบา . การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ. ศึกษานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วิจิต นันทสุวรรณ. "ภูมิปัญญาชาวบ้านคืออะไรอย่างไร", การสัมมนาทางวิชาการเรื่องภูมิปัญญา
ชาวบ้าน . หน้า 88-94 . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.
- วิกาวดี บุญโต. สภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนพื้นบ้าน ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. ศึกษานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2536.
- วิรัช ชูสูงเนิน. สมรรถภาพด้านวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกที่สอนกลุ่มการงาน
และพื้นฐานอาชีพ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6. ศึกษานิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2527.
- วิรัช บุญชู. การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอน
ปลายในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง. ศึกษานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ศึกษานิพนธ์, กระทบวง. การศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการนำร่องขยาย
การศึกษาภาคบังคับและสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัด
 กระทบวง, 2534 (อัครสาเนา).
- ____ . รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพและการมี
งานทำ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- ____ . รายงานผลการติดตามและประเมินผล โครงการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน
กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาโดยความร่วมมือขององค์การ
ยูนิเซฟ ปีงบประมาณ 2525 - 2526 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2528.
- ____ . หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พกศศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. "การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษานอกโรงเรียน", ในรวมบทความการศึกษา เล่ม 7 . หน้า 231-237 . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาสนา, 2531.
- สมใจ ช่มวิจิตร. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- สมชัย ใจดี และอรรอง ศรีวิเชียร. ประเพณีและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- สมพงษ์ สิงหนผล. การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม สำหรับวิชาหลักการสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สามารถ จันทร์สุรธ. "ภูมิปัญญาชาวบ้านรากฐานในการพัฒนาบ้านเมือง". วัฒนธรรมไทย ปีที่ 29 (กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2533)
- สุกฤษฎี สิริ . การสำรวจความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- สุวัฒน์ ประเสริฐศรี. "การศึกษาและวัฒนธรรมอีสานใต้", วารสารการศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 18 (สิงหาคม 2527) 51-63
- สุพิน บุญช่วงศ์. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2532.
- สุพิน ไชยจำเริญ. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สุภางค์ จันทรวานิช. "สรุปผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะนิสัยพฤติกรรม และค่านิยมของคนไทยที่ได้มีผู้วิจัยไว้แต่เดิม", รายงานการสัมมนาเรื่องระบบค่านิยมไทยโครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523.
- สื่อพื้นบ้านกับการศึกษา. วารสารการศึกษาแห่งชาติ. ปีที่ 19 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2527) 62-76.

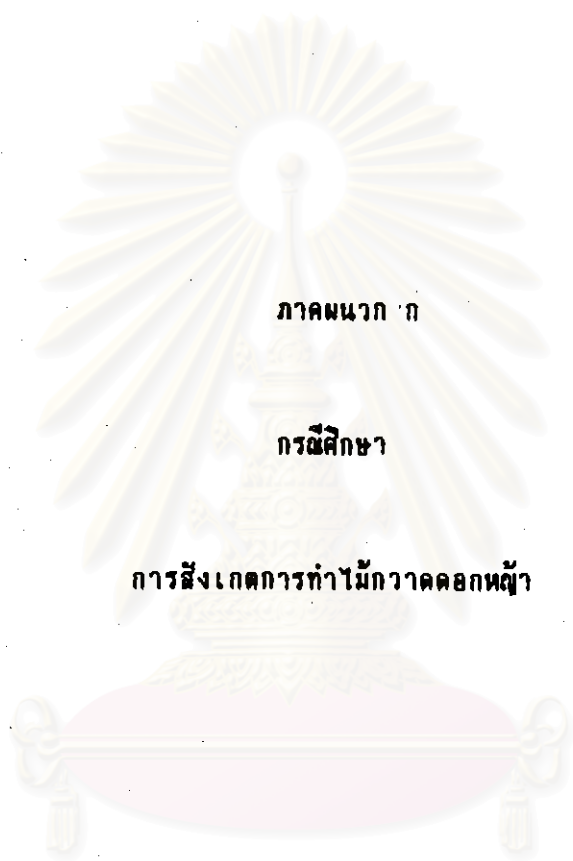
- สุภาพ วาดเขียน, ท่าอย่างไรนิสิตนักศึกษาจึงจะสอนได้ดี . กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้ว
การพิมพ์, 2522.
- สุมาลี สังข์ศรี. แหล่งวิทยาการในชุมชนกับการศึกษานอกระบบ ในการพัฒนาและการใช้แหล่ง
วิทยาการในชุมชน หน่วยที่ 1-8 . นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,
2533.
- สุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์. รากฐานแห่งชีวิต วัฒนธรรมชนบทกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์หมู่บ้าน, 2533.
- ไพศณ โสมติ. "การพัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นตามแนวหลักสูตรใหม่" วารสารสารพัฒนา
หลักสูตร. (เมษายน-พฤษภาคม 2527):14-18.
- องค์การสหประชาชาติ. รายงานการประชุมระดับโลก เรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน เอกสารหมายเลข
เลข 6. ซดบุรี : โรงพิมพ์จอมเทียน , 5-9 มีนาคม 2533.
- อนุমানราชชน, พระยา. วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
เจริญธรรม, 2516.
- อภิชาติ ทองอยู่. "ภูมิปัญญาชาวบ้านกับปัญหาตามแบบพุทธปรัชญาในงานพัฒนา" สังคมพัฒนา.
5(2528):13-18.
- อุดมชัย ช่อมชुकต. การนำประสบการณ์จากการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ไม่ศึกษาต่อจังหวัดนครราชสีมา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2529.
- เอนก นาคะบุตร. จุดเปลี่ยนการพัฒนาชนบท และองค์การพัฒนาเอกชนไทย. สถาบันชุมชนท้องถิ่น
พัฒนา กองทุนพัฒนาท้องถิ่นไทย-คานาดา, 2533.
- อังกูล สมคะเนย์. สภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2534.

ภาษาต่างประเทศ

- Bown, James W. and Other. A.V. Instruction technology Media and Method .
New York: Mc Graw Hill Book Co., 1983.
- Dale, Edgar. Audio-Visual Methods in Teaching 3 rd ed. New York: Holt,
and winston , 1969 .
- Eggen, P.D., Donald P.K., and Robert J.H., Strategies for teacher:information
processing models in the classroom. new Jersey:prentice-Hall,1979.
- Ely, Donald p. " The field of education technology a statement of
definition ". Audiovisual Instruction . 17(October, 1972)
- Erickson, Carlton W.H. Administering Instructional Media . New York :
The Mcmillan company .1971.
- Gagne, R.M. , and Briggs L.J. Priciple of Instruction Design. U.S.A Holt
Rinehart and Winston, Inc:1974.
- Gerlach , Vernon S., and Ely, Donald P. Teaching and Media: A SystemApproach .
New Jersey : Preatice -Hall, 1971.
- Heinich, Robert; Molenda, Micheal and and Russell James D. Instructional
Media and the New Teachnology of Instruction. 3rd ed. New York:
John Wiley & Sons, 1989.
- Joyce, B. and weil, M. Models of teaching. 3 rd ed. Englewood Cliffs, N.J. :
Prentice-Hall, 1986.
- Kiffer , De E. Robert. Audio-Visual Instruction. New York: The Center for
Applied Research in Education Inc., 1965.
- Quick , Mary Richardine . " An Analysis of the use of Audio-Visual
Material in Catholic Elementary school . Disseration
Abssertation International. 6(1964):3111.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

กรณีศึกษา

การสังเกตการทำไม้กวาดดอกหญ้า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสังเกต

การทำไม้กวาดดอกหญ้า

ชื่อ นางละออง เสนาะเสีอง

อายุ 38 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา

อาชีพหลัก ทำนา

อาชีพรอง เลี้ยงสัตว์

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ผลิตไม้กวาดดอกหญ้า

วิชาที่สอน ทำไม้กวาดดอกหญ้า ระดับชั้น ม.1 โรงเรียนบ้านละมั่ง ตำบลผดุง

กิ่งอำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านโคกอำนาจ ตำบลผดุง กิ่งอำเภอศรีณรงค์

จังหวัดสุรินทร์

สังเกตวันที่ 24 กรกฎาคม 2539 เวลา 13.50-15.30 น. (จำนวน 2 คาบ)

สถานที่เรียนเป็นที่กลางแจ้ง ซึ่งใช้สนามวอลเลย์บอลของโรงเรียนเป็นสถานที่เรียน จัดโต๊ะยาวเป็นกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีนักเรียนจำนวน 2 ตัว นักเรียนชายและนักเรียนหญิงนั่งสลับกัน นักเรียนชายนั่งอยู่กลุ่มสุดท้าย แต่ละกลุ่มมีนักเรียนประมาณกลุ่มละ 5 คน นักเรียนส่วนใหญ่ได้จัดเตรียมวัสดุ-อุปกรณ์มา ได้แก่ เข็ม (จากการสอบถามนักเรียนทราบว่า "ทำมาจากเหล็กของกำรันทันผ่นที่ทิ้งแล้ว แล้วนำมาตัดปลายให้แหลมข้างหนึ่ง อีกข้างหนึ่งปล่อฮให้ป็นรู สำหรับร้อยเชือก) มีดที่ใช้ประกอบอาหารในครัว ไม่มีลักษณะกลมเรียบ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาวประมาณ 1 - 2 เซนติเมตร มีความยาวประมาณ 90 - 100 เซนติเมตร (ทราบภายหลังว่าเอามาทำเป็นด้ามไม้กวาด) เชือกมีลักษณะเป็นสีเชียว ยาวประมาณ 120 - 150 เซนติเมตร

ตะปุ่นขนาดเล็ก จำนวน 3 - 4 ตัว และมีดินหญา ซึ่งได้ตัดรากออกแล้วนำมามัดรวมกันจำนวน 4
 มัดใหญ่ ลำต้นสูงประมาณ 50 - 100 เซนติเมตร วางอยู่ด้านหน้าสถานที่เรือน (ทราบภายหลัง
 ว่าชื่อ ใบเป้ง นำมาใช้ทำเป็นชนไม้กวาด) ขณะที่รอครูผู้สอน นักเรียนแต่ละกลุ่มหุดคุ้ยหอดก้อ
 เล่นกัน ในกลุ่ม บางคนก็สอบถามเพื่อน "ได้เอาเข็มมาเกินบ้างไหม ขอเข็มหน่อย เราหาไม่ได้"
 นักเรียนหญิงคนหนึ่งที่เราได้เอามาเกินอื่นให้ สักครู ครูผู้สอนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้เดินทางเข้า
 มายังสถานที่เรือน พอนักเรียนเห็นก็แยกเข้ากลุ่มตนเอง พอภูมิปัญญาท้องถิ่นเดินทางมาถึง (ทราบ
 ว่าครูผู้สอนเอารูปไปรับมาจากบ้านของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนเท่าไรนัก)
 ครูเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นนั่งตรงโต๊ะที่ได้จัดเตรียมไว้ ด้านหน้าสถานที่เรือน เป็นโต๊ะยาวเหมือนของ
 นักเรียน ครูให้นักเรียนหญิงคนหนึ่งไปเอาน้ำที่ห้องพักครู ครูผู้สอนพูดว่า "ให้นักเรียนหาที่นั่งให้
 เรียบร้อย ตอนนี้คนที่จะมาสอนเราทำไม้กวาดจากดอกหญาได้เดินทาง มาถึงแล้ว" นักเรียนชาย
 กลุ่มสุดท้ายบางคนยังหุดคุ้ยกันขณะนั่งอยู่ ครูผู้สอนได้แนะนำให้นักเรียนรู้จักกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ที่ได้เชิญมาสอนการทำไม้กวาด "บุคคลที่ครูได้เชิญมาสอนการทำไม้กวาดในวันนี้ นักเรียนบางคน
 คงรู้จัก หรือเคยพบเห็นท่านมาบ้างแล้ว แต่นักเรียนบางคนอาจจะยังไม่รู้จักท่าน ซึ่งในวันนี้ได้
 เดินทางมาจำนวน 2 ท่าน ด้วยกัน ท่านทั้งสองเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ในการผลิตไม้
 กวาดจากดอกหญา ครูจะแนะนำให้นักเรียนรู้จักกับท่านแรก คือ คุณยายละออง เสนาะเสื่อง"
 ยายละอองใส่ผ้าถุงเป็นผ้าไหม สีนแดง เสื้อสีขาวลายดอก ใส่รองเท้าแตะสีดำ มือข้างขวาก็
 กระทบน้ำเงิน พอครูแนะนำเสร็จ นักเรียนทุกคนยกมือไหว้ นักเรียนชายกลุ่มสุดท้ายยังหุดคุ้ยและ
 หัวเราะกันอยู่ "คนที่สองที่จะแนะนำให้นักเรียนรู้จัก คือ คุณยายเต็ม เครือวัลย์" ยายเต็มใส่
 ผ้าถุงเป็นผ้าไหมสีแดง ใส่เสื้อสีขาวลายดอก ใส่รองเท้าแตะมีผ้าสไบพาดคอ พอครูแนะนำเสร็จ
 แล้ว นักเรียนทุกคนก็ยกมือไหว้ "คุณยายทั้งสองท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับการ
 ทำไม้กวาดจากดอกหญา ไม้กวาดที่เราใช้ทำความสะอาดบ้านทุกวันนี้เป็นฝีมือของท่านทั้งสอง และ
 คนในหมู่บ้านที่ท่านอาศัยอยู่ คือ บ้านโศกอำนวย มีใครรู้จักหมู่บ้านนี้บ้าง" นักเรียนส่วนใหญ่ยก
 มือขึ้น "ไม้กวาดที่ผลิตจากที่นี่ จะส่งไปจำหน่ายทั่วประเทศ ทุก ๆ วันจะมีรถมารับไม้กวาดที่หมู่
 บ้านโศกอำนวย ประมาณ 3 - 4 คันรถ เพื่อนำไปจำหน่ายยังสถานที่ต่าง ๆ" นักเรียนทุกคน
 เงียบนิ่งฟังอย่างตั้งใจ "ไม้กวาดที่ผลิตจากที่นี่จะมี 2 ลักษณะคือ ไม้กวาดที่ผลิตจากดอกหญา"

(ครูผู้สอนยกให้นักเรียนดู หนไม้กวาดเป็นดอกหญ้าเป็นเส้นเล็ก ๆ มีสีเหลือง ค้ำเป็นไม้ไผ่ยาว ประมาณ 100 - 120 เซนติเมตร) ครูถามนักเรียนว่า "นักเรียนเคยเห็นและเคยใช้บ้างไหม" นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า "เคย" ครูยกไม้กวาดขึ้นแล้วถามว่า "นักเรียนคิดว่า ค้ำนี้ราคาประมาณเท่าไร" นักเรียนบางคนตอบ "18 บาท" "15 บาท" "20 บาท" "ราคาแต่ละที่ก็จะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับผู้ขายจะเอากำไรมากน้อยแค่ไหน" "ไม้กวาดอย่างที่สองที่จะให้นักเรียนได้เห็นเป็นไม้กวาดที่ผลิตจากใบหญ้าอีกชนิดหนึ่ง" ครูไม่แน่ใจเลยหันกลับไปถามชายละออง ชายละอองบอกว่า "เป็นใบเป้ง" ครูจึงพูดว่า "เป็นใบเป้งนี่นักเรียน" ครูผู้สอน ยกไม้กวาดที่ทำจากใบเป้งให้นักเรียนดู "ไหนใครเคยใช้บ้าง" นักเรียนหญิงส่วนมากยกมือ นักเรียนชายส่วนใหญ่ไม่ได้ยกมือ "นักเรียนคิดว่า ไม้กวาดที่ครูถืออยู่นี้ ราคาประมาณเท่าไร" นักเรียนบางคนตอบว่า "5 บาท" "6 บาท" "7 บาท" ครูจึงสรุปว่า ราคาที่นำมาจำหน่ายที่บ้านเราประมาณ 5 - 7 บาท แค่นั้นจริงๆ ๗ ประมาณ" ครูหยุดพูด และหันไปถามชายละออง ชายละอองยิ้มรับและตอบว่า "ค่าวัสดุจริง ๆ ประมาณ 2 - 3 บาท" นักเรียนชายคนหนึ่งพูดแทรก"เอากำไรเออะจิง"ครูจึงพูดว่า "ยังไม่รวมค่าแรงคนทำ" ถ้านักเรียนไปซื้อที่หมู่บ้านจะได้ราคาถูกราคาประมาณอันละ 4 - 5 บาท ถ้านักเรียนสามารถทำเองได้ ก็ไม่ต้องเสียเงินไปซื้อไม้กวาด ถ้านักเรียนมีฝีมือ ๆ นักเรียนก็สามารถทำไม้กวาดขายได้เหมือนอย่างคุณชายทั้งสอง ซึ่งทำไม่ยาก"นักเรียนบางคนซุบซิบกันว่าทำยาก "ถ้านักเรียนฝึกจนเก่ง จะสามารถทำได้วันละประมาณ 30 - 40 ค้ำ คิดเป็นเงิน คือได้วันละ 150 - 200 บาท" "ถ้านักเรียนสนใจ ต้องการมีรายได้ นักเรียนสามารถไปรับวัสดุจากบ้านโศกอำนวย แล้วนำมาทำที่บ้านได้เช่นกัน ทำเสร็จแล้วนักเรียนก็นำไปส่งกับคุณชายทั้งสองได้" ครูหันกลับไปยังชายทั้งสอง ชายทั้งสองยิ้มรับ นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งอกตั้งใจฟัง "เออละเพื่อมิให้เป็นการเสียเวลา วัสดุ-อุปกรณ์ ที่ครูให้นักเรียนเตรียมมา มีใครบ้างไม่ได้จัดเตรียมมา" นักเรียนชายคนหนึ่งที่นั่งอยู่กลุ่มสุดท้ายยกมือขึ้น "ผมหาร่วมกันฝนเก่า ๆ ที่เสียแล้วไม่ได้ครับ" ครูผู้สอนหันไปที่กลุ่มอื่นแล้วถามว่า "มีใครได้นำเข็มมาเกินบ้าง แบ่งให้เพื่อนด้วย" นักเรียนหญิงกลุ่มข้างหน้ายกเข็มขึ้น นักเรียนชายกลุ่มสุดท้ายเดินมาเอา ครูผู้สอนจึงพูดต่อ "มีใครอีกไหม ที่ไม่ได้เตรียมมาอีก" ไม่มีใครยกมือ ครูผู้สอนจึงพูดต่อ "วัสดุ-อุปกรณ์ ในการทำไม้กวาดก็ไม่มีอะไรมาก เป็นวัสดุที่เราสามารถหาได้ในหมู่บ้านเรา ไม่ต้องไปหาซื้อที่ไหน ยกเว้น ใบเป้ง ที่แถว

บ้านเราอาจไม่มี แต่ก็พอที่จะหาซื้อได้ไม่ยาก" "วิสกี้-อุปกรณ์ ที่ครูให้นักเรียนจัดเตรียมมา ได้แก่ มีด เข็ม เข็กร ด้ามไม้กวาด ตะปู ไขเบียง" ครูยกให้นักเรียนดูวิสกี้- อุปกรณ์ แต่ละชนิด ฮาละฮอง พุดแทรก(พุดภาษาไทย) "คุณครู มีฮางมะตอยด้วย" คุณฮาละฮองลุกขึ้น เอาถุงฮางมะตอยที่อยู่ในกระเป๋าใส่เงินยื่นให้ครู พร้อมกับถุงมือสีขาว ครูรับของจากฮาละฮองและพุดค่อไปว่า "มีฮางมะตอยด้วย" ครูยกให้นักเรียนดู และทำหน้าสงสัย หันไปหาคุณฮาแล้ว ถามว่า "ถุงมือด้วยใช่ไหม ครับ" ฮาตอบว่า "ใช่ ป้องกันไม่ให้มันเจ็บเวลาถึงเข็กร" ครูพุดค่อ "วิสกี้-อุปกรณ์ก็คงมีเท่านี้ไม่มีใครบ้างที่เตรียมมาไม่ครบ" ไม่มีนักเรียนยกมือ ครูจึงพุดค่อว่า "ให้นักเรียนทุกคนตั้งใจเรียน และพยายามทำให้ได้ ถ้ามีปัญหา หรือสงสัยก็ถามคุณฮาทั้งสองได้ คุณฮาทั้งสองพูดภาษาส่วส่วได้เช่นกัน และเมื่อนักเรียนเรียนการทำให้ไม้กวาดจบแล้ว ทุกคนจะต้องมีไม้กวาดมาส่งครูด้วยคนละ 1 ด้าม" "มีใครมีปัญหาวะซักถามครูไหมครับ" ไม่มีนักเรียนยกมือ "ถ้าไม่มีปัญหาจะซักถาม" ครูหันกลับไปหาคุณฮาทั้งสอง "ขอเชิญคุณฮาทั้งสองได้สอนการทำให้ไม้กวาด มีขั้นตอนอะไรบ้างครับ" ฮาละฮองลุกขึ้นเดินเข้ามาหาครูแล้วยืนข้าง ๆ ครูผู้สอนชี้ให้ฮาละฮองที่อื่นอยู่ข้าง ๆ และหันไปหาฮาละฮองเดิมที่นั่งอยู่ด้านหลัง คุณฮาละฮองเดิมลุกขึ้นเดินไปนั่งกับนักเรียนกลุ่มที่สอง ฮาละฮองหันหลังเดินไปแกะเข็กรที่มีไขเบียง แล้วถือไขเบียงเอามา 1 ก่า พร้อมกับเอามือออกจากกระเป๋าใส่เงินที่คิดด้วยมาด้วย

ฮาละฮองได้แนะนำให้รู้จักวิสกี้ที่ใช้ทำให้ไม้กวาด ฮาละฮองยกไขเบียงขึ้นให้นักเรียนดู พุดว่า(พุดภาษาส่วส่ว) "นี่เขาเรียกว่าไขเบียง นำมาจากจังหวัดปราจีนบุรี แถวบ้านเราไม่มี เวลาตัดมาจะต้องตัดมาทั้งต้น ฮาขนาดนี้ เรายังไม่สามารถใช้ทำให้ไม้กวาดได้ จะต้องเอามาผ่าลำต้น แล้วตัดให้สั้นพอสมควร" ฮาละฮองเดิม ลุกขึ้นเดินไปเอาไขเบียง ฮาละฮองนั่งลงบนเก้าอี้ฮากับนักเรียนกลุ่มที่หนึ่งมือขวาจับมีด มือซ้ายถือต้นไขเบียง เอามือค้ำลำต้นออกครึ่งหนึ่ง แล้วตัดให้สั้นลง นักเรียนกลุ่มสุดท้ายลุกขึ้น เดินเข้ามามุงดู ฮาละฮองให้นักเรียนไปเอาไขเบียงมาลองทำดู นักเรียนวิ่งไปแย่งกัน ครูผู้สอนซึ่งยืนอยู่ค่อไปห้ามปราม และให้แบ่งกันคนละหนึ่งก่า นักเรียนถือต้นไขเบียงมาคนละหนึ่งก่า แล้วไปยื่นให้คุณฮาละฮองสาธิตให้ดู บางคนก็ไปยืนมุงดูฮาละฮองเดิมซึ่งนั่งอยู่อีกกลุ่มหนึ่งสาธิตการฉีกลำต้นให้ดู นักเรียนที่พอทำได้แล้ว ก็ไปทำค่อที่กลุ่มของตนเอง นักเรียนที่ยังทำไม่ได้ก็ยังคงยืนมุงดูคุณฮาทั้งสองทำให้ดู ฮาละฮองพุดว่า "เวลาฉีกให้วางมีดแบบนี้" พร้อม

กับสาธิตให้ดู นักเรียนที่อื่นมุงดูทำตาม "ค่อย ๆ ฉีกอย่าใจร้อน" "ถ้าใบขาวเกินไปก็ให้ตัดแบ่ง
 ครึ่งหนึ่ง อย่าทิ้ง เสื่อคาย" พร้อมกับสาธิตการตัดให้นักเรียนดู พอนักเรียนทำได้ก็แยกย้ายไป
 นั่งตามกลุ่มของตนเอง นักเรียนบางคนที่ยังทำไม่ได้ ก็นั่งกับพื้นสนามตรงหน้า คุชชอนและ
 ฮายเคิม นักเรียนบางคนพอทำได้และยังไม่แน่ใจก็จะเข้ามาถาม "แบบนี้ใช่ไหมคะ" "ตัดสั้นขนาด
 นี้พอไหม" ฮายเคิมตอบว่า "ดีแล้ว" นักเรียนก็จะยิ้มแสดงความดีใจ นักเรียนที่ยังทำ
 ไม่ได้ บางคนก็ถามเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ฮายเคิมสาธิตให้นักเรียนดูไปเรื่อย ๆ นักเรียน
 หญิงคนหนึ่งถามว่า "ด้ามไม้กวาด ดอกหญ้าได้มาจากไหน" ท่านตอบว่าจาก "จันทคาม จังหวัด
 จันทบุรี" นักเรียนถาม "ใครไปตัดมาให้" ฮายเคิมตอบว่า "ไปตัดมาเอง" "ไปยังไง เหา
 ะไรไป" "เหมากร เขาไป" "เอามาเอะไหน" "ไปเอาครึ่งละ 1 คันรถหกล้อ" นักเรียน
 ที่นั่งฟังอุทยานพร้อมกัน "โอโฮ้" นักเรียนถามต่อ "ไปตัดกี่คน ไปกี่วัน" "ไปประมาณ 5 - 6 วัน
 ก็ไป 8 - 10 คน" "บางครั้งก็จ้างคนทีนั้นเลยช่วยตัดเราเพียงแต่ไปซื้อเอามา" "ใบเป้งเรา
 ต้องซื้อไหม" "ต้องซื้อ ี่" "แพงไหม" "ไม่แพง" ครูผู้สอนบอกกับนักเรียนว่า "ให้นักเรียนฉีก
 ให้ได้เท่ากับไม้กวาด 1 ด้าม" นักเรียนนำใบเป้งที่ฉีกได้ เอาไปให้ครูผู้สอนซึ่งกำลังฮินฮาย
 เคิมฉีกใบเป้งอยู่ดู และถามว่า "พอหรือยัง" ครูบอกว่า "ให้ไปตามคุชชอนทั้งสอง นักเรียนไป
 ถามฮายเคิม "พอหรือยังฮาย" ฮายเคิมตอบ "ยัง ทำเพิ่มอีกนิดหนึ่งก็พอ" นักเรียนที่ได้จำนวน
 มากพอแล้ว ฮายเคิมบอกว่า "ให้เอาเชือกมามัดเอาไว้" "มัดทำไม" นักเรียนถาม ฮายเคิม
 ตอบว่า "จะต้องเอาไปแช่น้ำ ก่อนนำไปทำไม้กวาด" "แช่น้ำทำไม" ฮายเคิมตอบว่า "ให้มัน
 ชุ่มน้ำเวลานำมามัดเป็นไม้กวาดใบจะได้ไม่หักง่าย" "ต้องแช่น้ำกี่ชั่วโมง" ฮายเคิมตอบว่า "ประมาณ
 30 นาที ก็พอแล้ว" "เอาน้ำในสระไหนล่ะ" "เอาน้ำในสระของโรงเรียนก็ได้" นักเรียนบางคนก็
 มัดใบเป้งเสร็จแล้ว กำลังจะนำไปแช่ ในสระน้ำของโรงเรียน ครูบอกว่า "ใกล้หมดชั่วโมงแล้ว
 อากาศร้อนหน้าร้อนนำไปแช่น้ำ ตอนนี้นักเรียนเก็บไว้กับตนเองก่อน" พอหมดชั่วโมงครูให้นักเรียน
 นั่งเป็นกลุ่ม และช่วยกันทำความสะอาดบริเวณสถานที่เรียน เก็บวัสดุ-อุปกรณ์ ฮายทั้งสองไปนั่ง
 ข้างหน้าสถานที่เรียน เก็บวัสดุ-อุปกรณ์ที่เตรียมมา ครูผู้สอนหันไปถามฮายเคิมว่า "ต้องให้
 นักเรียนเตรียมอะไรมาในอากาศหน้าไหม" ฮายเคิมลุกขึ้น "ครึ่งหน้าให้แช่ใบเป้งรอไว้ก่อน
 ประมาณ 30 นาที วัสดุ-อุปกรณ์ก็ให้นำมาอย่างวันนี้ ครบแล้ว" ครูพูดเสริม "อากาศหน้าให้

นักเรียนเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ มาให้พร้อม สำหรับนักเรียนที่ถึงฉีกใบเป็งได้ไม่พอ ก็ให้นำไปทำต่อที่บ้าน และมีใบเป็งให้เป็นมัดให้เรียบร้อยก่อนนำไปแช่น้ำ อาทิสต์หน้า ก่อนถึงชั่วโมงเรียนให้นักเรียนมาจัดสถานที่เรียนให้เรียบร้อย จัดสถานที่เหมือนอย่างในวันนี้ และก็ให้นักเรียนนำใบเป็งไปแช่น้ำก่อนถึงชั่วโมงเรียนประมาณ 30 นาที เพื่อให้ใบเป็งชุ่มน้ำ เกิดความอ่อนตัว เวลานำมาทำไม้กวาดจะไม่แตก หรือหักง่าย" "หลังเลิกเรียนให้นักเรียนเก็บโต๊ะเก้าอี้ให้เรียบร้อยวันนี้เอาเพียงแค่นี้" หัวหน้าชั้นบอกทำความเข้าใจ นักเรียนยกมือไหว้ ครูเชิญผู้มีปัญหาที่ถ่วงถ่วงขึ้นไปห้องพักครู

(สังเกตุวันที่ 31 กรกฎาคม 2539 เวลา 13.50-15.30 น. จำนวน 2 คาบ)

นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มเหมือนอาทิสต์ที่แล้ว นักเรียนบางคนได้เอาใบเป็งขึ้นมาจากสระน้ำของโรงเรียน บางคนยังไม่ได้เอาขึ้นมา ณะรอรูอยู่ นักเรียนได้นำวัสดุ-อุปกรณ์มาวางไว้บนโต๊ะของตนเอง นักเรียนบางกลุ่มหุดคุดหยอกล้อเล่นกันครุพาสายทั้งสองเข้ามายังสถานที่เรียน นักเรียนที่จับกลุ่มคุยกัน แยกตัวออกไปนั่งที่ของตนเอง หัวหน้าชั้นบอกทำความเข้าใจ นักเรียนกล่าวความเคารพ พร้อมยกมือไหว้ ครูให้นักเรียนนั่งลง สายทั้งสองยิ้มรับ หลังจากนั้นไปนั่ง สายเดิมไปนั่งกับนักเรียนหญิงกลุ่มที่หนึ่ง สายละอองบอกสายเดิมให้ไปนั่งกลุ่มที่สามขณะที่สายเดิมกำลังจะนั่งลงในกลุ่มที่สาม นักเรียนชายคนหนึ่งมายกมือไหว้ แล้วดึงแขนสายเดิมไปนั่งกลุ่มที่สี่ นักเรียนหญิงกลุ่มที่สามเห็นดังนั้นจึงไปดึงแขนสายเดิมมานั่งกลุ่มที่สามคืน นักเรียนชายไม่ยอมบอกว่า "กลุ่มผมยังทำไม่ได้เลยครับ" นักเรียนชายกำลังจะลุกมาดึงแขนสายเดิมไปนั่งกลุ่มของตนเองครูผู้สอนเลยห้าม "เอาละไม่ต้องแย่งกัน ก็ครูไม่เห็นมีใครมาแย่งแบบนี่เลย" พูดเสร็จทุกคนจึงหัวเราะ "ให้คุณสายนั่งกลุ่มที่สามคืนแล้ว ถ้านักเรียนไม่เข้าใจก็สามารถลุกมาถามคุณสายได้" แล้วพูดต่อว่า "มีใครไม่ได้เอาวัสดุอุปกรณ์มาบ้าง" ไม่มีใครยกมือ "ดีมาก วันนี้ทำชั่วโมง นักเรียนจะต้องมีไม้กวาดมาส่งครูคนละ 1 ค้ำมีใครมีปัญหาอะไรถามได้" นักเรียนชายกลุ่มสุดท้ายพูดว่า "ส่งอาทิสต์หน้าไม่ได้หรือครับ" ครูตอบว่า "ไม่ได้ เพราะอาทิสต์หน้าก็จะทำไม้กวาดอีกแบบหนึ่ง ครูคิดว่าถ้านักเรียนตั้งใจทำ วันนี้ก็สามารทำเสร็จได้ทัน" "เพราะวันนี้นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติจริงในการทำไม้กวาด ฉะนั้นครูขอให้นักเรียนทุกคนตั้งใจเรียนมาก ๆ มีปัญหาอะไรก็สอบถามคุณสายทั้งสองได้เพราะคุณสายทั้งสองทำนอสุดสำนึเสียดสละเวลาเพื่อพวกเรา ฉะนั้นเราเองต้องตั้งใจ

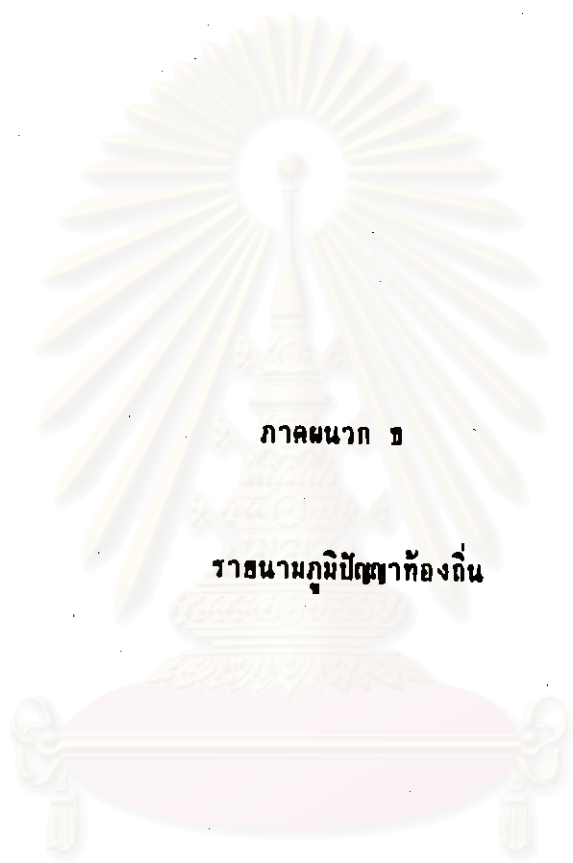
ทำ ผักปฏิบัติให้ได้ "ขอเชิญคุณชายทั้งสองครับ" ครุหันไปหาคุณชายทั้งสอง ชายทั้งสองยิ้ม ชาย
 ละอองเอามีคมาผ่าไม้ค้ำที่เตรียมมา นักเรียนถามว่า "ใช้ไม้อะไร" ชายละอองตอบว่า "ใช้
 ไม้ที่ใช้ทำค้ำไม้กวาดใช้ไม้อะไรก็ได้ ขอให้มีนตรง ค้ำไม้กวาด ถ้าเป็นไม้ไผ่ให้หล่นไฟก่อน"
 นักเรียนถามว่า "หล่นไฟทำไม" "หล่นไฟเพื่อตัดค้ำให้ตรง และให้มีลายเพื่อความสวยงาม และเอา
 ขน เอาเส้นออก" นักเรียนที่มาฮินมุงดูถามว่า "ผ่าไม้ทำไม" ชายละอองตอบว่า "ผ่าเพื่อ
 ร้อยเชือก" นักเรียนที่มาฮินมุงดู เอามีคผ่าไม้ของตนเองที่เตรียมมา นักเรียนบางคนยังไม่แน่ใจจึง
 ถามชายละอองว่า "ลิกแค่นี้พอไหม" ชายละอองตอบว่า "พอดีแล้ว" ชายเค็มนั่งลงกลุ่มที่สาม
 เอามีคมาผ่าไม้เช่นกันพูดว่า "เวลาผ่าไม้ อ้อลิกมากนักให้ลิกประมาณขนาดนี้" ชายเค็มยกให้
 ให้นักเรียนดู (ลิกประมาณ 3 - 5 เซนติเมตร) นักเรียนหญิงถามชายเค็มว่า "ผ่าไม้ทำไม" ชาย
 เค็มตอบว่า "ผ่าไม้ใส่เชือกถ้า ไม้ผ่าก็ไม่มีการใส่เชือก" ชายละอองนั่งยิ้มแล้วหยิบขางมะตอยที่ใส่
 ถุงเอาไว้อย่างดี จากกระเป๋าสีน้ำเงินออกมานักเรียนถามว่า "อะไร" ชายละอองตอบว่า "ขาง
 มะตอย" "เอามาทำอะไร" ชายละอองก็ใช้มือซ้ายถือถุงขางมะตอย เปิดปากถุงเอาไว้ มือขวา
 จับเชือก แล้วเอาเชือกมาวางที่ปากถุง เอามือซ้ายที่ถือถุงขางมะตอยกำเชือก แล้วมือขวาก็ดึง
 เชือก ขางมะตอยก็ติดเชือกออกมาเป็นสีดำ ชายละอองตอบว่า "เพื่อให้ขางมะตอยติดเชือก
 เวลาเอาเชือกเช็บทำไม้กวาดจะได้ไม่ลื่น" แล้วชายละอองก็สาธิตให้นักเรียนดู ชายเค็มบอกว่า
 เชือกของใครยังไม่ได้เคลือบขางมะตอยให้เอามา"นักเรียนที่ซึ่งไม่ได้เอาเชือกเคลือบขางมะตอย
 ก็เดินเข้ามาหาชายเค็ม พอเคลือบขางมะตอยแล้ว ชายละอองเอามีค้ำที่ผ่าแล้วมานั่งทับให้ค้ำ
 ที่ผ่าแล้วยื่นออกไปข้างหน้าของตนเองประมาณ 30 เซนติเมตร ชายละอองนั่งยิ้มแล้วบอกว่า
 "ก่อนที่จะร้อยเชือกติดกับไม้ ต้องมัดเชือกให้เป็นปมข้างเดียว" พร้อมกับสาธิตให้ดูแล้วให้นักเรียน
 ทำตาม ชายละอองสอดเชือกลงในรอยผ่าไม้ค้ำที่นั่งทับไว้ แล้วดึงเชือกอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้ปม
 ติดกับรอยที่ผ่าเอาไว้เพื่อให้ปมแน่น ไม้ให้ปมหลุดง่าย แล้วเอาปลายเชือกอีกด้านหนึ่ง ร้อยเข้า
 ไปที่รูเข็ม ชายละอองบอกว่า "ไปเอาใบเป้งมา" นักเรียนที่ซึ่งไม่เอาชิ้นจากสระน้ำ วิ่งไปเอา
 ใบเป้งชิ้นจากสระน้ำนักเรียนแกะเชือกที่มีค้ำใบเป้งเอาไว้ อย่างรีบเร่ง นักเรียนหญิงกลุ่มที่สอง
 ยกเท้าอ้อมมาวางตรงหน้าชายละออง แล้วพากันนั่งทับไม้ค้ำเหมือนกับชายละอองแล้วปฏิบัติตามชาย
 ละอองและนักเรียนกลุ่มที่หนึ่งจึงพากันหัวเราะ พอทำตามชายละอองเสร็จแล้วถามว่า"ทำแบบนี้ใช่
 ไหม" "แบบนี้ถูกไหม" แล้วก็ถามด้วยความสนอกสนใจ"ทำยังไงต่อ" ชายละอองเลยตอบว่า

"ใจเย็น ๆ อ้อ่าใจร้อน" ทางด้านฮาเซเดิม นักเรียนบางคนยังไม่มีความ "เฉียว ๆ คว้าผมชิงหาที่
 นิ่งไม่ได้ "ทุกคนก็เลอะกันหัวเราะ ฮาละของหยิบใบเป้งมาพร้อมพูดว่า " ต้องหยิบมาให้พอ
 เหมาะไม่มากหรือน้อยจนเกินไป แล้วเคาะให้ลำต้นยาวเท่ากันแล้ววางบนไม้แบบนี้" ฮาละของ
 สาธิตให้ดู นักเรียนทุกคนปฏิบัติตาม บางคนไม่แน่ใจถามว่า "ขนาดนี้พอไหม" ฮาละของบอกว่า
 "มากกว่านี้หน่อยจะดี" "ดีแล้ว" "แล้วเคาะให้ลำต้นให้ยาวเท่ากัน แล้ววางลงบนไม้ค้ำที่เรา
 กีบอยู่ให้ปลายต้นหญ้าออกจากตัวเรา ลำต้นหันเข้าหาตัวเรา"นักเรียนทุกคนปฏิบัติตาม ฮาละของ
 สาธิตให้ดูพร้อมพูดว่า "เราต้องหักลำต้นให้งอ เพื่อเป็นร่องให้เชือกรัดได้ง่าขึ้น" ฮาละของ
 หักต้นหญ้าให้งอ แล้วเอาเชือกที่สอดไว้กับไม้ค้ำ ตั้งแต่ตอนแรกมาขึ้นต้นหญ้าตรงรอยที่หักงอหนึ่ง
 รอบ ฮาละของรอให้นักเรียนปฏิบัติตามนักเรียนบางคนหักต้นหญ้า จนต้นหญ้าหักขาด ฮาละสังเกต
 เห็นเข้าเลยบอกว่า "ต้นหญ้าที่หักขาดจากกันง่าย เนื่องจากไม่ชุ่มน้ำ" หลังจากนั้นฮาละของเอา
 เชือกมาคล้องต้นหญ้าหันไปให้รอบไม้ค้ำ แล้วดึงเชือกรัดให้แน่น "ดึงไปทางซ้ายก่อน แล้วจับ
 เชือกดึงไปทางขวา" นักเรียนหญิงคนหนึ่งทำยังไม่ถูก ฮาละของเลยบอกว่า "เวลาทำทีหนึ่ง
 กีบเลยจะได้แน่น ๆ ทำแล้วตัดให้มันสวย ๆ " ฮาละของบอกว่า "ไปหาที่นิ่งใหม่ เราต้องนั่งบน
 เก้าอี้ที่เหมาะสมที่จะทำได้ง่ายและถนัดกว่านั่งบนชั้นธรรมศาลงทำไม่ได้" นักเรียนชายคนหนึ่งพูด
 แข็งท้อเล่นว่า "ฮาฮ้อ่าพูดภาษาเขมรขี้ขี้ไม่ออก" (ฮาฮ้อ่าทั้งสองพูดภาษาท้องถิ่นได้หลายภาษา
 เช่น เขมร ลาว ลาว) ฮาละของหัวเราะ ฮาละของพูดเป็นภาษาลาวต่อว่า "ขึ้นแรกใส่ใบลง
 ไปแล้วดึงเชือกให้ตึง"นักเรียนหญิงคนหนึ่งบอกว่า"รู้สึกเจ็บมือ" ฮาละของบอกว่า "ต้องใส่ถุงมือ
 เพื่อกันเจ็บ" ฮาละของเอามือวางไปที่กระเป๋าสีน้ำเงินที่เตรียมมาด้วยแล้วเอาถุงมือมาใส่ให้
 นักเรียนดู" ที่เหลือก็แจกนักเรียนหญิงที่นั่งข้าง ๆ นักเรียนที่ยังไม่ได้ก็เข้ามาถามว่า"หมดหรือยัง"
 ฮาละของบอกว่า "หมดแล้ว มีคั่นแหละ" ฮาหันไปคู้นักเรียนหญิงที่นั่งอยู่ข้าง ๆ และบอกว่า
 "หันเชือกไปข้างหน้า"ฮาละของเอาใบเป้งมาแล้ววางกับบนไม้ค้ำแล้วดึงเชือกให้แน่น นักเรียน
 หญิงถามว่า "ตรงนี้รัดมากขนาดนี้ใช้ได้ไหม" ฮาละของตอบว่า "พอใช้ได้แล้ว" ทางด้าน
 ฮาเซเดิม ฮาเซเดิมบอกให้เอาใบเป้งมา ฮาเซเดิมบอกว่า"เอามาใหญ่เกินไปจะไม่แน่น"(ถ้ามามาก
 เกินไป) "เวลาจะใส่ใบเป้ง ต้องทำให้เส้นเชือกเป็นวงพอดี อ้อ่าเล็กเกินไป เฉียวใส่หญ้าไม่ได้"

เวลาทำต้องหมุนไม้ค้ำ และบิดเชือกด้วยเพื่อให้มันแน่น" (ดึงไปทางซ้ายก่อนแล้วดึงไปทางขวา สลับกัน) "เวลาทำใบเป้ง ไม่ต้องนับต้นตอว่าเท่าไร แต่จะต้องกะประมาณให้พอเหมาะ เอา ต้นหญ้าประมาณ 8 - 10 ต้น" ครูผู้สอนเดินสังเกตคุณักเรียนแต่ละกลุ่ม นักเรียนชายกลุ่มสุดท้าย ยังทำไม่ได้ ครูจึงบอกกับนักเรียนว่า "ใครยังทำไม่ได้ก็ให้พ่อาสามทำไปเรื่อย ๆ สงสัยก็ให้ถาม คุณอา หรือเพื่อน ๆ ที่เขาทำได้" อาชพูดกับนักเรียนที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ต่อไปว่า "มันค่อนข้างนี้ถึงจะ แน่น" อาชเดินมองไปที่นักเรียนชายที่นั่งอยู่ข้างหน้า แล้วพูดว่า "อ้ออะไรกันยังไม่ได้สอดเชือก" พร้อมลุกขึ้นท่าท่าจะตีมือ นักเรียนที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ก็หัวเราะ อาชเดินเลขทำให้ดู ทางด้านอาช ละลอง อาชละลองบอกว่า "อย่าออกแรงดึงเข้มมากเกินไปเดี๋ยวปลาเข็มที่มดา ระวังให้ตีเค็ดือคาบอด" อาชละลองสาธิตการจับ เข็ม พร้อมทั้งใช้มือของปลาเข็มให้งอเล็กน้อย แล้วพูดว่า "ถ้างอปลาเข็มเล็กน้อย เวลาจับ เวลาเข็มนจะได้ง่าย" พร้อมกับสาธิตการเข็บเชือกให้ดู อาชละลอง แทะงเข็มลงที่ใบเป้ง ปลาเข็มทั้งอก็โพลัน เอน้ำไปจับเลขปลาเข็มเล็กน้อย แล้วดึงเข็มขึ้น แล้วบอกว่า "ถ้าจับแบบนี้จะป้องกันไม่ให้ปลาเข็มไปถูกคนอื่นได้" อาชละลองพูดว่า "ใครเอาใบเป้งไปไหนหมด" แล้วลุกขึ้นไปเอาใบเป้ง อาชละลองเดินเข้ามาที่นั่งแล้วพูดว่า "ทำไมวันนี้ร้อนจัง" วันนั้นแดดออกมาก" ครูผู้สอนบอกว่า "นักเรียนคนใดที่ทำได้แล้วก็ให้พาคุณอาช อ้าชไปหาที่นั่ง านร่วม" ครูเดินมาที่อาชละลองและบอกว่า "อาชตรงนี้อากาศร้อน อ้าชไปที่ใต้ต้นไม้ดีกว่า" อาช เดิมพานักเรียนชายออกเก้าอี้ไปที่ใต้ต้นไม้ ส่วนอาชละลองยังทำกับนักเรียนอยู่ที่เดิม มีนักเรียนไป มุงดูเป็นจำนวนมาก อาชละลองบอกว่า "เค็ดือทำให้รู้สึกหนึ่งอันก่อน" "ค่อย ๆ ทำใจเย็น ๆ ไม่ต้องรีบร้อน เวลาทำแรก ๆ ต้องใช้เวลาเยอะ เพราะเราจะทำเร็วไม่ได้อาจทำให้หลุดได้ ง่าย จับมือด้วย" ครูผู้สอนอื่นสังเกตดูเห็นนักเรียนทำไม่ถูก เลขพานักเรียนมาถามอาชว่า "อาช ต้องจับที่ปลาเข็มที่ใช้ไหม" อาชบอกว่า "ใช่" ครูเดินไปบอกนักเรียนที่ยังทำไม่ได้ว่า "นักเรียน คนใดที่ยังทำไม่ได้ ให้ไปถามอาช" นักเรียนหญิงคนหนึ่ง มีคใบเป้งกับไม้ค้ำได้หลายมัดแล้ว เองานมาให้คุณอาชดูแล้วถามว่า "อาชคนไหนพอไหม" อาชละลองลองขยับค้ำ และจับใบเป้ง หมุนดูเพื่อทดสอบความแน่นหนาแล้วพูดว่า "แค่นี้ก็พอแล้ว แต่ต้องจัดแต่งให้สวย อ้าชให้เข้เขาแบบ นี้ อาชละลองชี้ให้ดูพร้อมกับขยับไม้ค้ำใบเป้งที่มัดแล้วขยับให้เข้าที่ เอน้ำมีค้ำขยับสอดเชือกที่ไม้ค้ำใบเป้ง เอาไว้" นักเรียนถามว่า "กูปทำไหม ทำให้มันกลมไว้ไหม" อาชละลองบอกว่า "มันเข้เขา ไม่

คอชกลม มือใหม่เป็นแบบนี้แหละเราต้องทบทวนหรือเชือกที่มีคกลมเวลาเราเข้บแต่งในช่วงตอนท้าย
 จะได้ง่ายขึ้น"ฮาละลองพานักเรียนไปนั่งทำไม้ตัดไม้โกดัสระนำบริเวณโรงเรือนใกล้ ๆ ฮายเดิม
 นักเรียนที่ยังทำไม่เสร็จเดินตาม ฮายเดิมกำลังสอนนักเรียนชายมัดใบเป้ง ฮายเดิมบอกว่า"หัวมัน
 ใหญ่จึงมัดยาก"(กำมามากเกินไป)"เอาออกบ้าง" "เอาดึงเชือกให้แน่น" นักเรียนชายทำท่าออก
 แรงดึงเต็มที่ ฮายเดิมเลศนุคแล้วว่า "อย่าออกแรงมากเดี๋ยวลมออกทางกันนะ" ทุกคนเลศนุคกัน
 หัวเราะ นักเรียนชายคนหนึ่งนำงานมาให้ฮายเดิมดู ถามว่า "แบบนี้ถูกไหม"ฮายเดิมว่า"ทำอะไร
 แบบนี้ ผิด" ฮาละลองนั่งใกล้ ๆ หัวเราะ แล้วฮายเดิมก็ให้เด็กชายร้อยที่ผิดออก แล้วหันไปทาง
 นักเรียนหญิงที่นั่งอยู่ข้าง ๆ ฮายเดิมบอกว่า"ให้ดึงเชือกให้แน่น" เพื่อมิให้มันหลุดง่าย ฮายเดิม
 บอกว่า"อันหนึ่งเล็ก อันหนึ่งใหญ่ไม่ต้องให้มีขนาดเท่า ๆ กัน" ฮายเดิมนั่งอธิบายพร้อมกับทำให้
 ดูไปด้วย ครูผู้สอนเดินมาตามฮายเดิมว่า"เด็กพอทำได้ไหม" ฮายเดิมว่า "พอได้ มีปัญหาเรื่อง
 รัศมีเชือกยังไม่แน่น" นักเรียนหญิงบ่นว่า"เจ็บมือ" ครูผู้สอนบอกว่า"ใหม่ ๆ ก็แบบนี้แหละทนเอา
 หน่อย" นักเรียนเข้ามาตามฮาละลอง "ทำเสร็จแล้วทำยังไงต่อ" ฮาละลองตรวจสอบดู ฮา
 ละลองบอกว่า "เดี๋ยวจะตัดแต่งตรงส่วนที่เหลือออกให้มันเสมอกัน จะได้สวย" ฮาละลองนั่ง
 กับไม้ค้ำของนักเรียน เอมิดออกจากกระเป๋าสีน้ำเงิน เสร็จแล้วฮาละลองก็ค่อยๆ ปาดคันทู
 ตัดส่วนโคนต้นใต้รอยเชือกที่มัดเอาไว้ ตัดออกในลักษณะเฉียง ๆ ฮาละลองบอกว่า "ตัดแต่งใน
 ลักษณะนี้นะ แต่ต้องระวังด้วย ถ้ามีคกลมมาก ๆ ระวังมีคจะบาดมือเอาได้" แล้วให้นักเรียนไป
 ลองทำดูบ้าง พอนักเรียนทำเสร็จแล้ว ก็เข้ามาถามต่อว่า "ทำยังไงต่อ" ฮาละลองตรวจสอบดู
 บอกว่า"ดีมาก" "ต่อไปต้องใช้เชือกส่วนที่เหลือ เข้บแต่งหรือดึงให้แน่นยิ่งขึ้น และให้สวยงาม"
 "ทำแบบไหน"นักเรียนถาม ฮาละลองสาธิตให้นักเรียนดูพร้อมกับพูดว่า "แบบนี้เขาเรียกว่า ถัก
 แบบ 4 เส้า ถ้า 6 เส้า มันยาก" (4 เส้า ลายซัดกัน 4 จุด ถ้า 6 เส้า ลายซัดกัน 6 จุด)
 ฮาละลองพูดต่อไปว่า "ต้องเข้บให้เหมือนกันให้หมด 2 - 3 รอบ" พร้อมกับสาธิตให้ดู "ทำไป
 เรื่อย ๆ จนเต็มโคนคันทูที่เราปาดออกตรงนี้" พร้อมกับชี้ให้ดู หลังจากนั้นทบทวนให้มันแน่น" แล้ว
 ให้นักเรียนไปทำดู พอนักเรียนทำเสร็จแล้ว ฮาละลองให้นักเรียนเอา คบู่ที่เตรียมมาดีกับใบ
 เป้งเพื่อให้เกิดกับไม้ค้ำ ประมาณ 2 - 3 อัน ลงไป นักเรียนถามว่า "ดีคะบู่ทำไม" ฮาละลอง
 ตอบว่า "เพื่อให้ใบเป้งกับกับค้ำติดกันให้แน่นมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนเดินดูนักเรียนทำ ฮาละลอง
 บอกว่า"เมื่อเสร็จแล้วให้ใช้มีดตัดแต่งใบให้สวยเท่ากัน" พร้อมกับสาธิตให้นักเรียนดู

พอใกล้หมดชั่วโมงเรียนครูพูดว่า "นักเรียนคนใดที่ทำเสร็จแล้ว ให้นักเรียนนำงานมาส่ง" มีนักเรียนบางคนยังทำไม่เสร็จ ครูบอกว่า "ไม่เป็นไร" ครูผู้สอนให้นักเรียนมานั่งรวมกัน ครูถามนักเรียน "พอทำได้ไหม" "ฮากไหม" นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า "พอทำได้ แต่ฮาก กว่า จะทำได้" ครูพูดว่า "ใหม่ ๆ ก็เป็นแบบนี้แหละ เวลาเราไปซื้อไม้กวาดด้ามละ 5 - 6 บาท เรามักจะบอกว่าแพง แต่จริง ๆ แล้ว กว่าคนที่จะทำได้ต้องเห็นดเห็นอัส ต้องทนเจ็บ แต่เท่าที่ครูสังเกตเห็น นักเรียนส่วนใหญ่ก็ทำได้ และทำได้ดี" ครูผู้สอนพูดต่อ "ตอนนี้ใกล้หมดชั่วโมงแล้วครูจะให้คุณยายทั้งสองเลือกผลงานที่ดีและไม่ดีมาใช้ให้ดู" ยายละอองและยายเดิมช่วยกันเลือกมา 3 ด้าม ครูผู้สอนให้ยายทั้งสองช่วยวิจารณ์และให้ข้อเสนอนะ ยายเดิมยกงานของนักเรียนขึ้นมา นักเรียนพากันขูบขิบ และมองดูอย่างสนใจว่าเป็นผลงานของใคร ยายเดิมบอกว่า "ไม้กวาดด้ามนี้ดี มีดแน่นดี" ยายเดิมเอามือข้างซ้ายจับที่โคนใบเป้ง มือขวาจับที่ด้ามแล้วหมุนด้ามไปมา "แต่ก็ยังไม่ดี ตรงเอียบแต่ตรงโคนยังไม่สวอเท่าไร แต่พอใช้ได้" ยายละออง ยื่นไม้กวาดอีกด้ามหนึ่งให้ยายเดิมและบอกว่า "ด้ามนี้หลวมเกินไป" "ยายเดิมชยด้ามให้ดู" ครูพูดเสริมว่า "ถ้านักเรียนเอียบเอียงไม่แน่น เวล่านักเรียนนำไปใช้กวาดบ้านจะหลุดได้ง่าย เพราะฉะนั้นเวลานักเรียนจะเลือกซื้อไม้กวาดจะต้องดูให้ดีว่า เขาเอียบได้แน่นหรือไม่" ครูช่วยยายละอองเลือกงานที่ไม่ดีครูหยิบงาน ยื่นให้ยายเดิมและบอกว่า "อันนี้แปลกกว่าเพื่อน" ทุกคนพากันหัวเราะ ยายเดิมบอกว่า "ใบเป้งน้อยเกินไป เวลาทำต้องกะประมาณให้พอดี ไม่นานหรือน้อยเกินไป งานที่เราทำออกมาจริงจะดูสวอ" ครูกล่าวขอบคุณยายทั้งสอง หลังจากนั้น ครูผู้สอนแจ้งกับนักเรียนให้นักเรียนส่งงานสำหรับคนที่ยังไม่ส่ง และแจ้งให้นักเรียนเตรียมตัวสอบกลางภาคเรียนในอาทิตย์หน้า และแจ้งให้นักเรียนทราบว่า หลังจากสอบกลางภาคเสร็จแล้ว จะเรียนการทำไม้กวาดจากดอกหญ้าอีกประเภทหนึ่งที่ฮากกว่านี้ นักเรียนหญิงพากันฮัม แสดงความดีอกดีใจ นักเรียนชายกลุ่มสุดท้ายพากันบ่นบอกว่า "ทำฮาก" หมดชั่วโมง หัวหน้าชั้นบอกทำความเข้าใจ

ภาคผนวก ข

รายนามภูมิปัญญาท้องถิ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายจักรกริด กำจร อายุ 32 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับอนุปริญา/เทียบเท่า

อาชีพหลัก ทำนา

อาชีพรอง รับจ้าง

ประสบการณ์ความชำนาญ คือ ช่างไฟฟ้า

วิชาที่สอน ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร ระดับชั้น ม.2 จำนวน 40 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้าน ถ้อคดิ่งชั้น ตำบลสระขุด อำเภอชุมพลบุรี

จังหวัดสุรินทร์

นายจิต บุคหอม อายุ 35 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี

อาชีพหลัก รับราชการ

อาชีพรอง ประกอบกิจการส่วนตัว

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ การเลี้ยงไก่พันธุ์ชนเมือง, การเลี้ยงไก่ไข่

การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ, การเลี้ยงปลาคอก

วิชาที่สอน การเลี้ยงไก่พันธุ์ชนเมือง ระดับชั้น ม.1 จำนวน 80 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้าน น้ำเหือด ตำบลน้ำเหือด อำเภอรัตนบุรี

จังหวัดสุรินทร์

นายศรีจันทร์ กระแสโย อายุ 50 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา

อาชีพหลัก ทำนา

อาชีพรอง รับจ้างทั่วไป

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ จักสาน

วิชาที่สอน ช่างจักสาน ระดับชั้น ม.1, ม.2 จำนวน 40 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้าน ลุงปุง ตำบลท่าคุ่ม อำเภอท่าคุ่ม จังหวัดสุรินทร์

นางบุญเย็น ประหยัด อายุ 48 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา

อาชีพหลัก ทำนา

อาชีพรอง ประกอบกิจการส่วนตัว

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ตัดเย็บเสื้อผ้า

วิชาที่สอน ตัดเย็บเสื้อผ้าเบื้องต้น ระดับชั้น ม.1,ม.2 จำนวน 80 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้าน แสนสนุก ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ

จังหวัดสุรินทร์

นางบุญเกิง เฉลิมบุญ อายุ 32 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา

อาชีพหลัก ทำนา

อาชีพรอง รับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ตัดเย็บเสื้อผ้า

วิชาที่สอน ตัดเย็บเสื้อผ้าเบื้องต้น ระดับชั้น ม.1,ม.2 จำนวน 40 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้าน สระขุด ตำบลสระขุด อำเภอชุมพลบุรี

จังหวัดสุรินทร์

นายสมบัติ สันทอง อายุ 31 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี

อาชีพหลัก รับราชการรัฐวิสาหกิจ

อาชีพรอง ทำนา

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ช่างไฟฟ้า

วิชาที่สอน ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร ระดับชั้น ม.1,ม.2

จำนวน 40 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านระแงง ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ

จังหวัดสุรินทร์

นายเพชรนิล บัณฑุม อายุ 30 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี

อาชีพหลัก ประกอบกิจการส่วนตัว

อาชีพรอง ทำนา

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ช่างไฟฟ้า,ช่างเชื่อม,ช่างซ่อมรถ

วิชาที่สอน ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร ระดับชั้น ม.1 จำนวน 60 คาบ

ช่างซ่อมรถจักรยาน ระดับชั้น ม.2 จำนวน 60 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้าน ผือ ตำบลผือ อำเภอท่าคันโท จังหวัดสุรินทร์

นายฉิ่ง ใจมั่น

อายุ 65 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา

อาชีพหลัก ทำนา

อาชีพรอง ประกอบกิจการส่วนตัว

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ หล่อเสาปูน, ฝานิ่งหินขัด

วิชาที่สอน ช่างปูน ระดับชั้น ม.1, ม.2, ม.3 จำนวน 40 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านตระแสง ตำบลตระแสง อำเภอเมือง

จังหวัดสุรินทร์

นายปาน มีแก้ว

อายุ 52 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา

อาชีพหลัก ทำนา

อาชีพรอง รับจ้างตัดผม

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ช่างตัดผม

วิชาที่สอน ช่างตัดผมชายเบื้องต้น ม.1 จำนวน 40 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านโพธิ์ ตำบลหนองบัว อำเภอศีขรภูมิ

จังหวัดสุรินทร์

นางบัวภา เลาคำ อายุ 35 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า

อาชีพหลัก ประกอบกิจการส่วนตัว

อาชีพรอง รับจ้าง

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ทำอาหารไทย, จัดดอกไม้

วิชาที่สอน ช่างดอกไม้ประดิษฐ์ ม.2 จำนวน 45 คาบ

ช่างขนมไทย ม.2 จำนวน 45 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านชาตุ ตำบลชากู อำเภอรัตนบุรี

จังหวัดสุรินทร์

นางละออง เสนาะเสียง อายุ 38 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา

อาชีพหลัก ทำนา

อาชีพรอง เลี้ยงสัตว์

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ผลิตไม้กวาดดอก/ใบหญ้า

วิชาที่สอน ทำไม้กวาดดอก/ใบหญ้า ม.1 จำนวน 40 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านโคกอำนวย ตำบลศรีณรงค์ กิ่งอำเภอศรีณรงค์

จังหวัดสุรินทร์

นายวัฒนา จันทร์หอม อายุ 37 ปี

วุฒิการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

อาชีพหลัก ทำนา

อาชีพรอง รับจ้างเดินสายไฟในอาคาร

ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ช่างไฟฟ้า, ตัดผม

วิชาที่สอน ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร ม.2 จำนวน 72 คาบ

ช่างตัดผมชาย ม.1 จำนวน 36 คาบ

ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านคู ตำบลคู อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

นางเปอล อิงก์นุช อายุ 34 ปี
 วุฒិการศึกษา ระดับประถมศึกษา
 อาชีพหลัก ประกอบกิจการส่วนตัว
 อาชีพรอง ทำนา
 ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ช่างตัดผม,ช่างเสริมสวย
 วิชาที่สอน ช่างตัดผมหญิง ม.1 จำนวน 60 คาบ
 ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านคาโหม ตำบลสะภาค อำเภอสิงขร จังหวัดสุรินทร์

นางวิเชียร อินทร์โสภา อายุ 40 ปี
 วุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา
 อาชีพหลัก ทำนา
 อาชีพรอง ทำสวน
 ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ช่างตัดผม
 วิชาที่สอน ช่างตัดผม ม.3 จำนวน 40 คาบ
 ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านหนองเกาะ ตำบลตระเปียงเต็ย อำเภอลำดวน
 จังหวัดสุรินทร์

นางเปอล อิงก์นุช อายุ 34 ปี
 วุฒิการศึกษา ระดับประถมศึกษา
 อาชีพหลัก ประกอบกิจการส่วนตัว
 อาชีพรอง ทำนา
 ประสบการณ์ ความชำนาญ คือ ช่างตัดผม,ช่างเสริมสวย
 วิชาที่สอน ช่างตัดผมหญิง ม.1 จำนวน 40 คาบ
 ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้านคาโหม ตำบลสะภาค อำเภอสิงขร จังหวัดสุรินทร์

ภาคผนวก ค

แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(สำเนา)

ที่ ทม 0309/12346

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

13 ธันวาคม 2538

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน

เนื่องด้วย นายประกอบ ใจมั่น นิสิตชั้นปริญญาโท บัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสัคดิ์ หอมสนิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้นดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุญสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

งานมาตรฐานการศึกษา

โทร. 2183530

(สำเนา)

ที่ ศธ 1473/38

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์
 บริเวณโรงเรียนหนองโตง อ.เมือง
 จ.สุรินทร์ 23000

4 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียนที่จะดำเนินการเก็บข้อมูล จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายประกอบ ใจมั่น นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง"

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ อนุญาตให้บุคคลดังกล่าวเก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียนในสังกัด ในการเก็บข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถาม สังกัดการสอน และสัมภาษณ์ครูผู้สอนในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงขอให้แจ้งโรงเรียนในสังกัด ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และให้ความอนุเคราะห์ตามสมควร

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาญชัย วัชรกุล)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

โทร. 511419

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์ สุนน อมรวิวัฒน์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร. ศีลขงค์ พรหมวงศ์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. รองศาสตราจารย์ เป็รื่อง กุมุท
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิธนา สุวรรณเขตนิคม
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สัจกุล
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. ดร. สี่ลาภรณ์ นาครทรรพ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกษัตริย์มนตรี
10. อาจารย์นิสิฐ นาคร์วไผ่
กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ภาคผนวก จ

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอ่าง

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

1. โรงเรียนบ้านอาววะ	บ้านอาววะ	ตำบลบุนเกรง	อำเภอจอมพระ
2. โรงเรียนบ้านสระขุด	บ้านสระขุด	ตำบลสระขุด	อำเภอชุมพลบุรี
3. โรงเรียนบ้านอ้อคั้งชัน	บ้านอ้อคั้งชัน	ตำบลสระขุด	อำเภอชุมพลบุรี
4. โรงเรียนบ้านลุงปุง	บ้านเหล่าอ้อฮ	ตำบลท่าคุ่ม	อำเภอท่าคุ่ม
5. โรงเรียนบ้านสะเอ็ง	บ้านสะเอ็ง	ตำบลโพนครก	อำเภอท่าคุ่ม
6. โรงเรียนบ้านหมากหมี	บ้านท่าคุ่ม	ตำบลท่าคุ่ม	อำเภอท่าคุ่ม
7. โรงเรียนบ้านบัวเซด	บ้านบัวเซด	ตำบลบัวเซด	อำเภอบัวเซด
8. โรงเรียนบ้านสน	บ้านสน	ตำบลสะเดา	อำเภอบัวเซด
9. โรงเรียนบ้านกาเกาะระโอง	บ้านกาเกาะระโอง	ตำบลท่าสว่าง	อำเภอเมือง
10. โรงเรียนบ้านโคกอารักษ์	บ้านโคกอารักษ์	ตำบลเพ็ชราม	อำเภอเมือง
11. โรงเรียนบ้านจันรม	บ้านจันรม	ตำบลตาอ็อง	อำเภอเมือง
12. โรงเรียนกระแสง	บ้านกระแสง	ตำบลกระแสง	อำเภอเมือง
13. โรงเรียนสำโรงโคกเพชร	บ้านสำโรงโคกเพชร	ตำบลท่าสว่าง	อำเภอเมือง
14. โรงเรียนพรหมประสาท	บ้านปราสาท	ตำบลเจนีง	อำเภอเมือง
15. โรงเรียนบ้านชาด	บ้านชาด	ตำบลระเวียง	อำเภอรัตนบุรี
16. โรงเรียนบ้านชาด	บ้านชาด	ตำบลชาด	อำเภอรัตนบุรี
17. โรงเรียนบ้านผักไหม	บ้านผักไหม	ตำบลโนน	อำเภอรัตนบุรี
18. โรงเรียนบ้านลำเบญญ	บ้านกุดชาคิม	ตำบลกุดชาคิม	อำเภอรัตนบุรี
19. โรงเรียนหนองบัวบาน	บ้านหนองบัวบาน	ตำบลหนองบัวบาน	อำเภอรัตนบุรี
20. โรงเรียนบ้านอาจญา	บ้านอาจญา	ตำบลอาจญา	อำเภอรัตนบุรี

21. โรงเรียนบ้านตะเคียน	บ้านตะเคียน	ตำบลตะเคียน	อำเภอลำคาน
22. โรงเรียนอัมรินทร์ราษฎร์วิเศษ	บ้านระสุ่ง	ตำบลตระเบียงเค็ด	อำเภอลำคาน
23. โรงเรียนบ้านโพธิ์	บ้านโพธิ์	ตำบลหนองบัว	อำเภอศีขรภูมิ
24. โรงเรียนบ้านหนองบัว	บ้านหนองบัว	ตำบลหนองบัว	อำเภอศีขรภูมิ
25. โรงเรียนตาพราม	บ้านตาพราม	ตำบลม	อำเภอสังขะ
26. โรงเรียนบ้านดาโหม	บ้านดาโหม	ตำบลสะภาค	อำเภอสังขะ
27. โรงเรียนราษฎร์พัฒนา	บ้านสนสนุก	ตำบลพระนกำ	อำเภอสังขะ
28. โรงเรียนบ้านละมั่ง	บ้านละมั่ง	ตำบลพระนกำ	กิ่งอำเภอศีขรภูมิ
29. โรงเรียนบ้านคู้	บ้านคู้	ตำบลคู้	อำเภอสำโรงทาบ
30. โรงเรียนบ้านหนองหัว	บ้านหนองหัว	ตำบลหนองไผ่ล้อม	อำเภอสำโรงทาบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

สำหรับ

ครูผู้สอน

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสัคดิ์ ทอมสนิก

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย

นายประกอบ ใจมั่น

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูผู้สอน หรือผู้ที่รับผิดชอบในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน กลุ่มวิชา การงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. แบบสอบถาม

มีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้ คือ

- ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปด้านโรงเรียน
- ตอนที่ 3 สภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ตอนที่ 4 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

ในฐานะที่ท่านเป็นครูผู้สอนหรือผู้ที่รับผิดชอบ ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มวิชา การงานและอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คำตอบของท่านจะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและในการวิจัยครั้งนี้ จึงขอความกรุณาจากท่านได้ คอบคำถามในแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกตอน ตามความเป็นจริง เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย

คำตอบของท่านจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงานของท่าน ผู้วิจัยจะรักษา คำตอบของท่านไว้เป็นความลับ

คำนิยามศัพท์เฉพาะและคำอธิบายขอบเขต

สภาพ หมายถึง ลักษณะการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน กลุ่มวิชาการงานและอาชีพในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น และลักษณะการดำเนินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านการเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น การเตรียมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปัญหา หมายถึง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน ที่ครูผู้สอน หรือ ครูผู้รับผิดชอบสอนในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ พิจารณาเห็นว่าต้องปรับปรุงแก้ไข

ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ครูผู้สอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ อยากให้มีและปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญเฉพาะด้านในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นสามารถให้ข้อคิด และประสบการณ์กับผู้เรียนหรือชาวบ้านได้

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การนำบุคคลในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการเรียน การสอนในโรงเรียนหรือ การพาผู้เรียนไปฝึกปฏิบัติงาน หรือศึกษาคูงานกับบุคคลในท้องถิ่น ตามหัวข้อ หรือเนื้อหาที่เปิดสอนในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533

6. ประสบการณ์หรือระยะเวลาที่ทำงานเคยรับผิดชอบสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- () มากกว่า 5 ปี
- () 2 - 4 ปี
- () น้อยกว่า 2 ปี
- () ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน
7. โครงการ หรือ แผนปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่งานเคยปฏิบัติและหรือกำลังดำเนินการอยู่
- 7.1
- 7.2
- 7.3
8. ท่านรับผิดชอบสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แขนงวิชาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () งานบ้าน () การจัดการในบ้าน
- () งานช่างพื้นฐาน () งานเกษตรพื้นฐาน
- () งานผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น () โครงการงาน
- () วิชาเลือกเสรี () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9. ท่านเคยมีประสบการณ์ในการเข้าประชุม/อบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หรือไม่
 มีประสบการณ์ ไม่มีประสบการณ์

หากมีประสบการณ์ กรุณาให้รายละเอียด

ครั้งที่	ปี.ศ.	หัวข้อการประชุม/อบรม/สัมมนา	หน่วยงานที่จัด

10. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรม หรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือไม่
 เคย ไม่เคย

หากเคย กรุณาให้รายละเอียด

ครั้งที่	ปี.ศ.	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	หน่วยงานที่จัด

11. นอกจากท่านรับผิดชอบสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพแล้ว งานอื่น ๆ ที่ท่านได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () งานธุรการ-การเงิน () งานทะเบียน
 () งานอาคารสถานที่ () งานกิจการนักเรียน
 () งานสัมพันธ์กับชุมชน () งานพัสดุ
 () งานบุคลากร () งานสหกรณ์โรงเรียน
 () งานวิชาการ () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. ท่านได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพด้วยเหตุผล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () สนใจและสมัครสอนวิชานี้
 () ศึกษาทางนี้โดยเฉพาะ
 () เป็นครูประจำชั้นต้องสอนทุกวิชา
 () ได้รับการมอบหมายให้สอนจากผู้บริหาร
 () ไม่ได้ศึกษามากทางด้านนี้แต่มีความชำนาญ
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปด้านโรงเรียน

1. ขนาดของโรงเรียน

- () ใหญ่มาก (จำนวนผู้เรียน 1,800 คนขึ้นไป)
 () ใหญ่ (จำนวนผู้เรียน 720 - 1,779 คน)
 () กลาง (จำนวนผู้เรียน 360 - 719 คน)
 () เล็ก (จำนวนผู้เรียน 121 - 359 คน)
 () เล็กมาก (จำนวนผู้เรียนน้อยกว่า 121 คน)

2. ตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียน

- () ผู้อำนวยการ () อาจารย์ใหญ่
() ครูใหญ่ () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. จำนวนครูทั้งหมด คน ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีทั้งหมด คน

4. ครูที่รับผิดชอบสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพมีทั้งหมด.... คน ชาย ... คน หญิง ... คน

5. จำนวนครูที่รับผิดชอบสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอยู่มีจำนวนเพียงพอับความต้องการของโรงเรียนหรือไม่

- () เพียงพอ () ไม่เพียงพอ

ถ้า ไม่เพียงพอ โรงเรียนได้แก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ใช้ครูที่สอนในระดับประถมศึกษามาช่วยสอน
() เชิญครูจากโรงเรียนอื่นมาช่วยสอน
() เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาช่วยสอน
() อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. โรงเรียนมีความต้องการครูผู้สอนในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพหรือไม่

- () ต้องการ () ไม่ต้องการ

ถ้า ต้องการ ต้องการครูในแขนงวิชาใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () งานบ้าน () การจัดการในบ้าน
() งานช่างพื้นฐาน () งานเกษตรพื้นฐาน
() งานผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น () โครงการงาน
() วิชาเลือกเสรี () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ในโรงเรียนมีอาคารหรือสถานที่ สำหรับการเรียนการสอนหรือฝึกปฏิบัติงาน ในกลุ่มวิชา
 การงานและอาชีพหรือไม่

() มี () ไม่มี

ถ้า มี ใดบ้าง

() เรือนเพาะชำ จำนวน หลัง

() โรงเรือน จำนวน หลัง

() แปลงเกษตร จำนวน แปลง

() โรงฝึกปฏิบัติงาน จำนวน หลัง

() อื่น ๆ (โปรดระบุ)

8. โรงเรียนให้การสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนอะไรบ้างในการเรียนการสอน กลุ่มวิชา
 การงานและอาชีพ (โปรดระบุ)

9. เมื่อมีการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน โรงเรียนได้มีการ
 ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในท้องถิ่นทราบหรือไม่

() มีการประชาสัมพันธ์ () ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ

10. โรงเรียนได้มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในท้องถิ่นทราบโดยวิธี

() ให้ผู้เรียนไปประชาสัมพันธ์

() ใช้เอกสารแจ้งข่าวแก่ผู้ปกครองและบุคคลในท้องถิ่นโดยตรง

() ขอความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น

() ใช้สื่อมวลชนที่มีในท้องถิ่น

() อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 3 สภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ตั้งแต่ท่านได้รับผิดชอบสอนในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ท่านได้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพประมาณทั้งหมด

☐ น้อยกว่า 20 คาบ	☐ 20 - 30 คาบ
☐ 31 - 40 คาบ	☐ 41 - 50 คาบ
☐ มากกว่า 50 คาบ	

2. แขนงวิชาใดบ้างในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ที่ท่านได้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ งานบ้าน	☐ การจัดการในบ้าน
☐ งานช่างพื้นฐาน	☐ งานเกษตรพื้นฐาน
☐ งานผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น	☐ โครงงาน
☐ วิชาเลือกเสรี	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. มีปัจจัยอะไรบ้างที่ช่วยให้ท่านตัดสินใจ เชิญ หรือไม่เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เงินไรของเวลา	
☐ งบประมาณค่าใช้จ่าย	
☐ การสนับสนุนของผู้บริหาร	
☐ ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา	
☐ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่จะเชิญ	
☐ ความต้องการของผู้เรียน	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

4. ท่านมีเหตุผลอย่างไรในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ท่านคุ้นเคยกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	☐ โรงเรียนไม่มีครูผู้สอนวิชาชีพเพียงพอ
☐ เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ	☐ เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน
☐ ท่านไม่มีความรู้ในเนื้อหาที่จะสอน	☐ ผู้บริหารให้การสนับสนุน
☐ เป็นผู้ที่มีสื่อการสอนและอุปกรณ์ครบ	☐ ไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทน
☐ เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากครูและผู้เรียน	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน ท่านมีวิธีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สืบเสาะสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น
- สืบเสาะแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ศึกษาเอกสารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- เลือกใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และความต้องการของท้องถิ่น
- กำหนดการจัดการเรียนการสอน
- จัดเตรียม สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ผู้เรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ดำเนินการจัดการเรียนการสอน
- ประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ท่านมีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่
- () มี () ไม่มี

ถ้า มี ข้อมูลดังกล่าวได้มาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () จากทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในโรงเรียน
- () สอบถามจากเพื่อนครู
- () สอบถามจากบุคคลในท้องถิ่น
- () สอบถามจากผู้เรียน
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. ท่านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนโดยวิธีการใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () ศึกษาจากเอกสารการใช้หลักสูตร
- () ศึกษาจากระเบียบการเชิงวิชาการภายนอก
- () ขอคำปรึกษาจากผู้ที่เคยใช้
- () ขอคำปรึกษาจากศึกษานิเทศก์
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. ท่านใช้เวลาานเพียงพอใด ในการศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนการใช้ในการเรียนการสอน
- () 1 - 4 สัปดาห์
- () 5 - 8 สัปดาห์
- () 9 - 12 สัปดาห์
- () มากกว่า 12 สัปดาห์

9. จำนวนภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละสาขาอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพียงพอกับความต้องการของท่านหรือไม่

- () เพียงพอ () ไม่เพียงพอ

ถ้า ไม่เพียงพอ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนงวิชาใดบ้างที่ท่านมีความต้องการนำมาใช้ในการเรียนการสอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () งานบ้าน () การจัดการในบ้าน
 () งานช่างพื้นฐาน () งานเกษตรพื้นฐาน
 () งานผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น () ไร่สวน
 () วิชาเลือกเสรี () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. ท่านใช้เวลาในการวางแผนเตรียมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยประมาณสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

- () 1 - 5 ชั่วโมง
 () 6 - 10 ชั่วโมง
 () 11 - 15 ชั่วโมง
 () มากกว่า 15 ชั่วโมง

11. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ ท่านดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนในโรงเรียนเป็นบางครั้ง เฉพาะหัวข้อเรื่อง
 () เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนในโรงเรียนตลอดหลักสูตร หรือรายวิชาที่เปิดสอน
 () ส่งนักเรียนไปฝึกปฏิบัติงานหรือเรียนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นบางครั้ง เฉพาะหัวข้อเรื่อง
 () ส่งนักเรียนไปฝึกปฏิบัติงาน หรือเรียนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดหลักสูตรหรือรายวิชาที่เปิดสอน
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
จัดการเรียนการสอนในลักษณะใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () การบรรยาย () การสาธิต
 () การศึกษานอกสถานที่ () การฝึกปฏิบัติงาน
 () การเชิญวิทยากร () การจัดนิทรรศการ
 () การอภิปราย () การค้นคว้าทำรายงาน
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
13. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนแต่ละครั้งทำให้ใครเป็นผู้ติดต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () ผู้เรียน () เพื่อนครูในโรงเรียน
 () นักการภารโรง () ผู้บริหารโรงเรียน
 () ติดต่อด้วยตนเอง () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
14. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนท่านคำนึงถึงอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () สภาพปัญหาท้องถิ่น
 () คุณสมบัติภูมิปัญญาท้องถิ่น
 () นวนโอบายของโรงเรียน
 () สภาพแวดล้อมของโรงเรียน
 () ความต้องการของผู้เรียน
 () หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน
 () การจัดการเรียนการสอน
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

15. ท่านเคยส่งหรือนำผู้เรียนไปศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่

() เคย (ตอบข้อ 15,16) () ไม่เคย (ตอบข้อ 17)

ถ้า เคย ท่านเคยส่งหรือนำผู้เรียนไปศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใดบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ที่บ้านนักภูมิปัญญาท้องถิ่น () ตลาด
 () สถานประกอบการ () วัด
 () พื้นที่เกษตร () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

16. ถ้า เคย ท่านมีเหตุผลอย่างไรในการนำผู้เรียนไปศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่นในท้องถิ่น

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เพื่อให้ผู้เรียนได้พบเห็นจริง และฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ
 () เป็นไปตามความต้องการของภูมิปัญญาท้องถิ่น
 () เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น
 () โรงเรียนไม่มีวัสดุ-อุปกรณ์ เครื่องมือเพียงพอ
 () เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

17. ถ้า ไม่เคย ท่านมีเหตุผลอย่างไร ในการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนที่โรงเรียน

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () โรงเรียนมีวัสดุ-อุปกรณ์ เครื่องมือพร้อม
 () เป็นความต้องการของภูมิปัญญาท้องถิ่น
 () เป็นไปตามแนวนโยบายของทางโรงเรียน
 () ไม่สะดวกที่จะนำผู้เรียนไปพบภูมิปัญญาท้องถิ่น
 () เป็นความต้องการของตัวเอง
 () เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

18. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนท่านได้ขอค่าปรึกษาจากบุคคลอื่น หรือไม่

- () ขอค่าปรึกษา () ไม่ได้ขอค่าปรึกษา

ถ้า ขอ ท่านเคยขอค่าปรึกษาจากใครบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เพื่อนครูในโรงเรียน () ผู้บริหารโรงเรียน
 () ภูมิปัญญาท้องถิ่น () สิกษานิเทศก์
 () บุคคลในท้องถิ่น () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

19. ท่านได้แจ้งวัตถุประสงค์ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนต่อผู้เรียน หรือไม่

- () แจ้งทุกครั้ง () แจ้งเป็นบางครั้ง () ไม่ได้แจ้ง

20. ถ้า แจ้ง ท่านคิดว่า การแจ้งมีประโยชน์ต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ผู้เรียนได้มีการเตรียมความพร้อม ก่อนการเรียน
 () ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เร็วขึ้น
 () ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน
 () การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนเร็วขึ้นไม่เสียเวลา
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

21. ท่านเคยประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนหรือไม่

- () เคย () ไม่เคย

ถ้า เคย ท่านเคยประเมินเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ประเมินตัวภูมิปัญญาท้องถิ่น () ประเมินเนื้อหาที่สอน
 () ประเมินผู้เรียน () ประเมินสถานที่เรียน
 () ประเมินขั้นตอนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

22. ขั้นตอนต่อไปนี้ ในการปฏิบัติจริงท่าน ได้ปฏิบัติ ขั้นตอนนี้บ้าง

22.1 ตั้งคณะกรรมการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น

() ปฏิบัติ () ไม่ได้ปฏิบัติ

ท่านเห็นว่าควรมีขั้นตอนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

22.2 จัดทำโครงการเพื่อเสนอ สปอ.

() ปฏิบัติ () ไม่ได้ปฏิบัติ

ท่านเห็นว่าควรมีขั้นตอนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

22.3 ทำหนังสือเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่น

() ปฏิบัติ () ไม่ได้ปฏิบัติ

ท่านเห็นว่าควรมีขั้นตอนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

22.4 ประสานงานเรื่องวัน เวลา และวิธีสอน

() ปฏิบัติ () ไม่ได้ปฏิบัติ

ท่านเห็นว่าควรมีขั้นตอนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

22.5 เบิกจ่ายค่าตอบแทนให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

() ปฏิบัติ () ไม่ได้ปฏิบัติ

ท่านเห็นว่าควรมีขั้นตอนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

22.6 ประเมินผลการปฏิบัติงานของภูมิปัญญาท้องถิ่น

() ปฏิบัติ () ไม่ได้ปฏิบัติ

ท่านเห็นว่าควรมีขั้นตอนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

22.7 ทำรายงานการสอนของภูมิปัญญาท้องถิ่นเสนอ สปอ.

- () ปฏิบัติ () ไม่ได้ปฏิบัติ

ท่านเห็นว่าควรมีขั้นตอนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

22.8 ทำหนังสือขอขอบคุณภูมิปัญญาท้องถิ่น

- () ปฏิบัติ () ไม่ได้ปฏิบัติ

ท่านเห็นว่าควรมีขั้นตอนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

23. ท่านมีวิธีป้องกันการทำภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจสอนไม่ตรงตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ได้อย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ปรึกษา นัดแนะกับภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนทำการสอนจริง

- () ให้ผู้เรียนตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าสำหรับถามภูมิปัญญาท้องถิ่น

- () ให้ความช่วยเหลือภูมิปัญญาท้องถิ่นขณะปฏิบัติการสอน

- () เตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อม

- () อื่น ๆ (โปรดระบุ)

24. ถ้าท่านไม่สามารถเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนในเนื้อหาที่ท่านไม่มีความรู้ความชำนาญได้ ท่านใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ปัญหานั้นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ศึกษาหาความรู้และฝึกปฏิบัติจากเอกสาร

- () งดสอนรายการเนื้อหานั้น เลี่ยงไปสอนเนื้อหาอื่นแทน

- () ไปศึกษาจากผู้รู้ ผู้ชำนาญแล้วนำมาสอน

- () ให้ผู้เรียนไปค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด หรือแหล่งชุมชน

- () อื่น ๆ (โปรดระบุ)

25. ทรงเรียนต้องจ่ายค่าตอบแทนให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชิญหรือไม่

25.1 จ่ายเป็นเงิน

- () ต่ำกว่าชั่วโมงละ 50 บาท () ชั่วโมงละ 50 บาท
 () สูงกว่าชั่วโมงละ 50 บาท () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

25.2 ไม่ได้จ่ายเงิน

- () ให้เป็นสิ่งของ () ไม่ได้ให้ค่าตอบแทนใด ๆ
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

26. ในกรณีที่ท่านต้องเบิกค่าตอบแทนให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับท่านคือ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ต้องสำรองเงินจ่ายไปก่อน
 () การเบิกจ่ายค่าตอบแทนยุ่งยากล่าช้า
 () ไม่สะดวกในการจัดทำและกรอกแบบฟอร์ม
 () ไม่มีปัญหา
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

27. ในกรณีที่ท่านใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนโดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทน สิ่งที่เป็น

ปัญหาคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () การเลือกรับรองภูมิปัญญาท้องถิ่น
 () ช่วงเวลาดำเนินการของภูมิปัญญาท้องถิ่น
 () การติดต่อประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
 () การรับ-ส่งภูมิปัญญาท้องถิ่น
 () ไม่มีปัญหา
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

28. ในสภาพความเป็นจริงถ้าท่านเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน โรงเรียนได้ให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () คัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น
- () บริการรับ-ส่งภูมิปัญญาท้องถิ่น
- () ติดต่อประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- () เบิกจ่ายค่าตอบแทนให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามระเบียบ
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
29. ท่านต้องการการสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่
- () ต้องการ () ไม่ต้องการ
- ถ้า ต้องการ ท่านต้องการการสนับสนุนหรือช่วยเหลือในเรื่องอะไรบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () การเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น () การเตรียมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- () การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น () การประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- () การติดต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น () การรับ-ส่งภูมิปัญญาท้องถิ่น
- () การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
30. ท่านต้องการขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนหรือไม่
- () ต้องการ () ไม่ต้องการ
- ถ้า ต้องการ เรื่องที่ท่านต้องการขอคำปรึกษามีเรื่องอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () การเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น () การเตรียมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- () การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น () การประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- () ระเบียบการเบิกจ่ายค่าตอบแทน () การจัดการเรียนการสอน
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 4 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดระบายรอยเลือกเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ท่านใช้ในการเรียนการสอน

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ () ไม่เกิน 30 ปี () 31 - 40 ปี
 () 41 - 50 ปี () 51 - 60 ปี
 () มากกว่า 60 ปี

3. วุฒิต่างการศึกษา
 - () ระดับประถมศึกษา
 - () ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - () ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า
 - () ระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า
 - () ระดับปริญญาตรี
 - () ระดับปริญญาโท
 - () ระดับปริญญาเอก

4. อาชีพหลัก
 - () ทำนา
 - () ประกอบกิจการส่วนตัว
 - () เลี้ยงสัตว์
 - () รับราชการ
 - () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. อาชีพทรง
- () ทำนา () ประกอบกิจการส่วนตัว
- () เลี้ยงสัตว์ () ทำสวน
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
6. ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ
- จังหวัด
7. ประสบการณ์ ความชำนาญ และ/หรือ ผลงานที่เป็นที่รู้จักหรือ เป็นที่ยอมรับ ได้แก่
- 7.1
- 7.2
- 7.3
- 7.4
8. รายวิชาที่มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน
- 8.1 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
- 8.2 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
- 8.3 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
- 8.4 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
- 8.5 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
- 8.6 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

สำหรับ

ครูผู้สอน

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประสิด์ หอมสนิท

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย

นายประกอบ ใจมั่น

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงในการสัมภาษณ์

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. ผู้ให้สัมภาษณ์

ครูผู้สอน หรือผู้ที่รับผิดชอบในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. แบบสัมภาษณ์

มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 สภาพการดำเนินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ความต้องการของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. คำชี้แจง

1. แนะนำตนเอง (ผู้สัมภาษณ์)

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

3. ขอให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ โดยอิสระ

- เนื่องจากที่มาสัมภาษณ์นี้ จะสัมภาษณ์กันหลาย ๆ คน แล้วจัดทำข้อสรุปเป็นภาพรวม ๆ โดยไม่เจาะจงว่าใครชื่ออะไร ให้สัมภาษณ์ว่าอะไร

4. ขอบันทึกเสียง

- คำตอบของท่านจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงานของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ

- เพราะเกรงว่าจะเขียนไม่ทัน จึงขออนุญาตบันทึกเทป โดยจะไม่นำเทปนี้ไปเผยแพร่ที่ใด และจะทำลายทิ้งเมื่อเสร็จงานวิจัยนี้แล้ว

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	นามสกุล
สอนชั้น	แขนงวิชา
โรงเรียน	
อำเภอ	จังหวัด
วันที่ให้สัมภาษณ์ วันที่	เดือน
	พ.ศ.
เวลาเริ่มต้นสัมภาษณ์	เวลาสิ้นสุดการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สภาการดำเนินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. การเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 1.1 การเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น ท่านมีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไรบ้าง
- 1.2 ท่านมีเกณฑ์การเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่
- 1.3 ถ้า มี มีเกณฑ์การเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างไรบ้าง
- 1.4 การเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบการเรียนการสอนท่านได้คำนึงถึงอะไรบ้าง
นอกเหนือจากตัวภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว
- 1.5 ท่านเลือกใช้สถานที่ ที่ใดบ้างในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน
- 1.6 ท่านมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกสถานที่ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียน
การสอนอย่างไรบ้าง
- 1.7 ใครเป็นผู้เลือกสถานที่ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน

2. การเตรียมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 2.1 ก่อนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน ท่านได้เตรียมการอะไรไว้บ้าง
- 2.2 ท่านมีการเตรียมการอย่างไรบ้าง
- 2.3 ท่านได้มีการเตรียมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่
- 2.4 ถ้า มี มีการจัดเตรียมการเรียนการสอนไว้ในลักษณะใดบ้าง
- 2.5 ถ้า มี ท่านมีหลักเกณฑ์การจัดเตรียมอย่างไรบ้าง
- 2.6 ใครเป็นผู้จัดเตรียมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน
- 2.7 ในการวางแผนเตรียมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน ท่านได้ขอค่าปรึกษาจากบุคคลอื่นหรือไม่
- 2.8 ถ้า ขอ ท่านได้ขอค่าปรึกษาจากใครบ้าง

3. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 3.1 ท่านมีขั้นตอนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง
- 3.2 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ผู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะใดบ้าง
- 3.3 ท่านมีบทบาทร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างไรบ้าง ในการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง
- 3.4 ท่านคิดว่ามีควมจำเป็นหรือไม่ ที่จะต้องประยุกต์วิทยาการสมัยใหม่ให้เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3.5 ถ้า มีความจำเป็น ท่านคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด
- 3.6 ถ้า มีความจำเป็น ท่านคิดว่าจะมีการประยุกต์วิทยาการสมัยใหม่ให้เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างไร

4. การประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 4.1 ท่านเคยประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่
- 4.2 ทุกครั้งที่มีการประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ท่านได้ประเมินภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่
- 4.2.1 ท่านเคยประเมินภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยวิธีการใดบ้าง
- 4.2.2 ท่านเคยประเมินภูมิปัญญาท้องถิ่นในส่วนใดบ้างของการเรียนการสอน
- 4.2.3 ใครเป็นผู้ประเมินภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4.2.4 จากการประเมินภูมิปัญญาท้องถิ่นผลเป็นอย่างไร
- 4.2.5 ผลการประเมินทำให้ท่านเห็นวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากที่ท่านสอนหรือไม่
- 4.2.6 ถ้า แตกต่าง ท่านเห็นวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากที่ท่านสอนอย่างไรบ้าง
- 4.2.7 ผลการประเมินทำให้ท่านเห็นแนวทางปรับปรุงวิธีการสอนหรือไม่
- 4.2.8 ถ้า เห็นแนวทาง ท่านเห็นแนวทางปรับปรุงวิธีการสอน ่อ่างไรบ้าง
- 4.3 ทุกครั้งที่มีการประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ท่านได้ประเมินผู้เรียนหรือไม่
- 4.3.1 ท่านเคยประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการใดบ้าง
- 4.3.2 ท่านเคยประเมินผู้เรียนในส่วนใดบ้างของการเรียนการสอน
- 4.3.3 ใครเป็นผู้ประเมินผู้เรียน
- 4.3.4 จากการประเมินผู้เรียนผลเป็นอย่างไร
- 4.3.5 ผลการประเมินผู้เรียน ได้มีการนำผลมาปรับพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน และภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่
- 4.3.5 ถ้า มี มีการนำผลมาปรับพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ่อ่างไรบ้าง
- 4.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ท่านใช้ประกอบการเรียนการสอนนั้นส่วนใหญ่ได้ผลตรงกับที่ท่านวางแผนก่อนสอนหรือไม่
- () ได้ผลทุกครั้ง () ได้ผลเป็นบางครั้ง () ไม่ได้ผล
- 4.5 ถ้า ได้ผลเป็นบางครั้ง หรือ ไม่ได้ผลเลย ท่านคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด

ตอนที่ 2 ปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ปัญหาที่ท่านพบในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ มีอะไรบ้าง
2. ท่านได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไรบ้าง
3. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนเท่าที่ผ่านมาท่านเห็นว่าควรต้องมีการปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง
4. งบประมาณค่าตอบแทนบุคลากรภายนอกเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่
5. ถ้า ไม่เพียงพอ ตรงเรียนมีวิธีการแก้ปัญหานั้นอย่างไร
6. ระเบียบการเบิกจ่ายค่าตอบแทน เป็นปัญหาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของท่านหรือไม่
7. ถ้า เป็น เป็นปัญหาอย่างไร
8. ท่านดำเนินการแก้ปัญหานั้นอย่างไรบ้าง
9. เมื่อมีปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนท่านได้ ปรึกษาใครบ้าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ความต้องการของครูในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. การเรียนการสอนกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ ท่านคิดว่าจะมีความจำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ถ้า มีความจำเป็น ท่านคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด
3. มีปัจจัยอะไรบ้างที่ท่านคิดว่าจะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ท่านต้องการการสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้บริหารหรือไม่
5. ถ้า ต้องการ ท่านต้องการการสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง
6. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน ท่านต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง
7. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน ท่านต้องการให้เกิดผลต่อผู้เรียนอย่างไรบ้าง
8. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนนั้น ท่านต้องการให้โรงเรียนสนับสนุนช่วยเหลืออย่างไรบ้าง
9. ท่านต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่
10. ถ้า ต้องการ ท่านต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องใดบ้าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

สำหรับ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย

นายประกอบ ใจมั่น

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงในการสัมภาษณ์

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. ผู้ให้สัมภาษณ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้มาจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. แบบสัมภาษณ์

มีทั้งหมด 2 คน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

ตอนที่ 2 ปัญหาและความต้องการของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน

4. คำชี้แจง

1. แนะนำตนเอง (ผู้สัมภาษณ์)

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

3. ขอให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ โดยอิสระ

- เนื่องจากที่มาสัมภาษณ์นี้ จะสัมภาษณ์กันหลาย ๆ คน แล้วจัดทำข้อสรุปเป็น

ภาพรวม โดยไม่เจาะจงว่าใครทำอะไร ให้สัมภาษณ์ว่าอะไร

4. ขอบันทึกเสียง

- คำตอบของท่านจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงานของท่าน ผู้วิจัย จะรักษาคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ

- เพราะเกรงว่าจะเขินไม่ทัน จึงขออนุญาตบันทึกเทป โดยจะไม่นำเทปนี้ไปเผยแพร่ที่ใด และจำทำลายทิ้งเมื่อเสร็จงานวิจัยนี้แล้ว

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	นามสกุล
สอนชั้น	แขนงวิชา
โรงเรียน	
อำเภอ	จังหวัด
วันที่ให้สัมภาษณ์ วันที่	เดือน
	พ.ศ.
เวลาเริ่มต้นสัมภาษณ์	เวลาสิ้นสุดการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ไม่เกิน 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี
 มากกว่า 60 ปี
- วุฒิทางการศึกษา
 ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า ระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า
 ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท
 ระดับปริญญาเอก

4. อาชีพหลัก

- () ทำนา () ประกอบกิจการส่วนตัว
 () เลี้ยงสัตว์ () รับราชการ
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. อาชีพรอง

- () ทำนา () ประกอบกิจการส่วนตัว
 () เลี้ยงสัตว์ () ทำสวน
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ
 จังหวัด

7. ประสบการณ์ความชำนาญ และ/หรือ ผลงานที่เป็นที่รู้จักหรือ เป็นที่ยอมรับ ได้แก่

- 7.1
 7.2
 7.3
 7.4

8. รายวิชาที่มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน

- 8.1 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
 8.2 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
 8.3 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
 8.4 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
 8.5 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน
 8.6 รายวิชา..... ระดับชั้น จำนวน คาบ/ภาคเรียน

ตอนที่ 2 ปัญหาและความต้องการของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน

1. การจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง
2. ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไรบ้าง
3. สิ่งที่ท่านต้องการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีอะไรบ้าง
4. ในอนาคต ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการจัดให้การศึกษากับบุคคลในท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตเพื่อการวิจัย

การศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

สำหรับ
ครูผู้สอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประสัคดิ์ หอมสนิท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย
นายประกอบ ใจมั่น

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงในการสังเกต

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. กลุ่มตัวอย่าง

ครูผู้สอน หรือผู้ที่รับผิดชอบ ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. แบบสังเกต

มีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้ คือ

- ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมของสถานที่เรียน
- ตอนที่ 2 ลักษณะการดำเนินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน
- ตอนที่ 3 พฤติกรรมทั่วไปของผู้เรียน
- ตอนที่ 4 ลักษณะบุคลิกภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. คำชี้แจง

ผู้วิจัยดำเนินการสังเกต กลุ่มตัวอย่างในขณะปฏิบัติการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียน การสอน กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ โดยจะอยู่หลังห้องไม่ให้มีผลกระทบต่อกรเรียนการสอน ใช้เวลาในการสังเกตจำนวน 2 ครั้ง ๆ ละ 2 คาบ พร้อมบันทึกผลการสังเกต

แบบสังเกตเพื่อการวิจัย

ชื่อครูผู้สอน	นามสกุล
สอนชั้น	แขนงวิชา
โรงเรียน	สังกัด
ชื่อผู้สังเกต	นามสกุล
- สังเกตครั้งที่ ... วันที่	
สอนเรื่อง	
จำนวน ... คาบ	

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมของสถานที่เรียน

รายการ	มี					ไม่มี
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
1. ความสะอาด						
2. การจัดแต่งสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียน						
3. แสงสว่างที่เพียงพอ						
4. การถ่ายเทอากาศดี						
5. มีจำนวนโต๊ะเก้าอี้เพียงพอ						
6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

ตอนที่ 2 ลักษณะการดำเนินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน

รายการ	มี					ไม่มี
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
1. ขึ้นประเมินก่อนสอน						
1.1 มีการวัดผลผู้เรียนก่อนเรียน						
1.2 แจ้งให้ผู้เรียนทราบผลการประเมิน						
1.3 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
2. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน						
2.1 การแนะนำตัวภูมิปัญญาท้องถิ่น						
2.2 การแจ้งวัตถุประสงค์การเรียน						
2.3 การใช้สื่อการสอนนำเข้าสู่บทเรียน						
2.4 ใช้วิธีเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะสอน						

รายการ	มี					ไม่มี
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
2.5 มีการเข้าใจผู้เรียนให้เกิด ความสนใจในบทเรียน						
2.6 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
3. ชิ้นดำเนินการสอน						
3.1 การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และเนื้อหาที่เรียน						
3.2 เสนอเนื้อหาวิชาอย่างต่อเนื่อง เป็นลำดับ						
3.3 ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอน						
3.4 ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันสาธิต						
3.5 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม						

รายการ	มี					ไม่มี
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
3.6 ให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนหลายวิธี						
3.7 กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น						
3.8 กระตุ้นให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย						
3.9 ช่วยอธิบาย/ตอบข้อซักถามผู้เรียน						
3.10 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
4. ชั้นสรุปบทเรียน						
4.1 มีการสรุปบทเรียนอย่างเป็นขั้นตอน ตามเนื้อหา						
4.2 ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันสรุป						
4.3 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสรุป						
4.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

รายการ	มี					ไม่มี
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
5. ขั้นประเมินผลห้องเรียน						
5.1 มีการวัดผลผู้เรียนหลังจบบทเรียน						
5.2 ให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนหลัง จากจบบทเรียน						
5.3 การประเมินการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น						
5.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 พฤติกรรมทั่วไปของผู้เรียน

รายการ	มี					ไม่มี
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
1. ผู้เรียนกล้าแสดงออกหน้าชั้นเรียน						
2. ผู้เรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย						
3. ผู้เรียนให้ความสนใจในบทเรียน						
4. ผู้เรียนปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายได้						
5. ผู้เรียนใช้สื่อการเรียนได้						
6. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น						
7. ผู้เรียนตอบคำถามได้						
8. ผู้เรียนร่วมกันสรุปบทเรียน						
9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

ตอนที่ 4 ลักษณะบุคคลิกภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น

รายการ	มี					ไม่มี
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง	
1. ใช้ภาษาชัดเจน ถูกต้อง						
2. พูดเสียงดัง นิ่งชัด						
3. ยิ้มแย้มแจ่มใส						
4. ชักถามนักเรียน						
5. ใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นลำดับขั้น						
6. จัดสื่อการเรียนเพื่อสอดคล้องกับจำนวน ผู้เรียน						
7. เอาใจใส่ผู้เรียนทั่วถึง						
8. ให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนหลายวิธี						
9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

ประวัติผู้วิจัย

นายประกอบ ใจมั่น สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จาก วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิชาเอกการประถมศึกษา เมื่อ ปี 2535 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญา มหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาโสตทัศนศึกษา เมื่อปี 2537 ปัจจุบันรับราชการที่ โรงเรียนบ้านตรวจ ตำบลตรวจ กิ่งอำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ ในตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย